

PTICE SLOVENIJE

mali priročnik

PTICE SLOVENIJE - mali priročnik

nova, dopolnjena izdaja

Naslov izvirnika: Müller W. (1989): Vögel der Schweiz. – Schweizer Vogelschutz (SVS), Zürich.

Izdajatelj: Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)

Avtorji: Al Vrezec, Werner Müller, Tanja Šumrada

Strokovni pregled: Primož Kmecl

Ilustracije: Zbigniew Sörga, Žarko Vrezec, Jan Hošek

Avtorji fotografij: Tilen Basle, Gregor Bernard, Dominik Bombek, Luka Božič, Peter Buchner, Katarina Denac, Jernej Figelj, Andrej Hudoklin, Kajetan Kravos, Bor Mihelič, Tomaž Mihelič, Jure Novak, Alen Ploj, Željko Šalamun, Vesna Trup, Eva Vukelič, Marko Zabavnik, Ljubica Zemljak

Lektura: Mojca Pipan

Oblikovanje: Tilen Basle

Tisk: Schwarz print d.o.o.

Naklada: 500 izvodov

Ljubljana, 2016

Fotografija na naslovnici:

ČUK *Athene noctua* (foto: Jure Novak)

Čuk je bil kot vrsta prvič opisan po primerkih iz Slovenije in ima pri nas svoje klasično nahajališče. Leta 1769 ga je opisal Giovanni Antonio Scopoli (1723–1788), Linnéjev sodobnik, ki je kot zdravnik služboval v Idriji. Scopoli je opisal še mnogo drugih rastlin in živali z območja Slovenije, med katerimi je tudi nekaj ptic (čopasta čaplja, mala tukalica, planinska pevka, črnoglavi strnad). Čuk je dobil rodovno ime *Athene* po starogrški boginji modrosti Ateni, ki je imela čuka za svoj simbol (v starogrških Atenah je čuk veljal za sveto ptico), vrstni pridevek *noctua* pa v latinščini pomeni ponočen. V Sloveniji je čuk močno ogrožena gnezdilka kulturne krajine.

KODEKS SLOVENSКИH ORNITOLOGOV

Vsak slovenski ornitolog, opazovalec in proučevalec ptic naj:

- zastopa interese varstva narave in varstva ptic;
- pri svojem delu in tudi sicer ne vznemirja ptic po nepotrebnem in jim ne škoduje. Prav tako naj ne ogroža drugih živih bitij in narave;
- ne jemlje ptic iz narave in jih ne zadržuje v ujetništvu;
- bo pri fotografiranju ptic in narave obziren. Ogroženih vrst naj ne slika na gnezdu;
- vestno beleži vsa opažanja in skrbi, da se podatki v beležkah ne postarajo;
- sodeluje s kolegi, jim pomaga pri delu in skrbi za dobre odnose z njimi.

PTICE SLOVENIJE

Predstavitev 143 značilnih slovenskih ptic, njihovega življenja in varstva ter praktični napotki za opazovanje in varstvo ptic.

Knjižica je namenjena vsem ljubiteljem ptic in narave. Žepna oblika knjižice omogoča, da jo imamo lahko na terenu s seboj in nam je tako vedno pri roki.

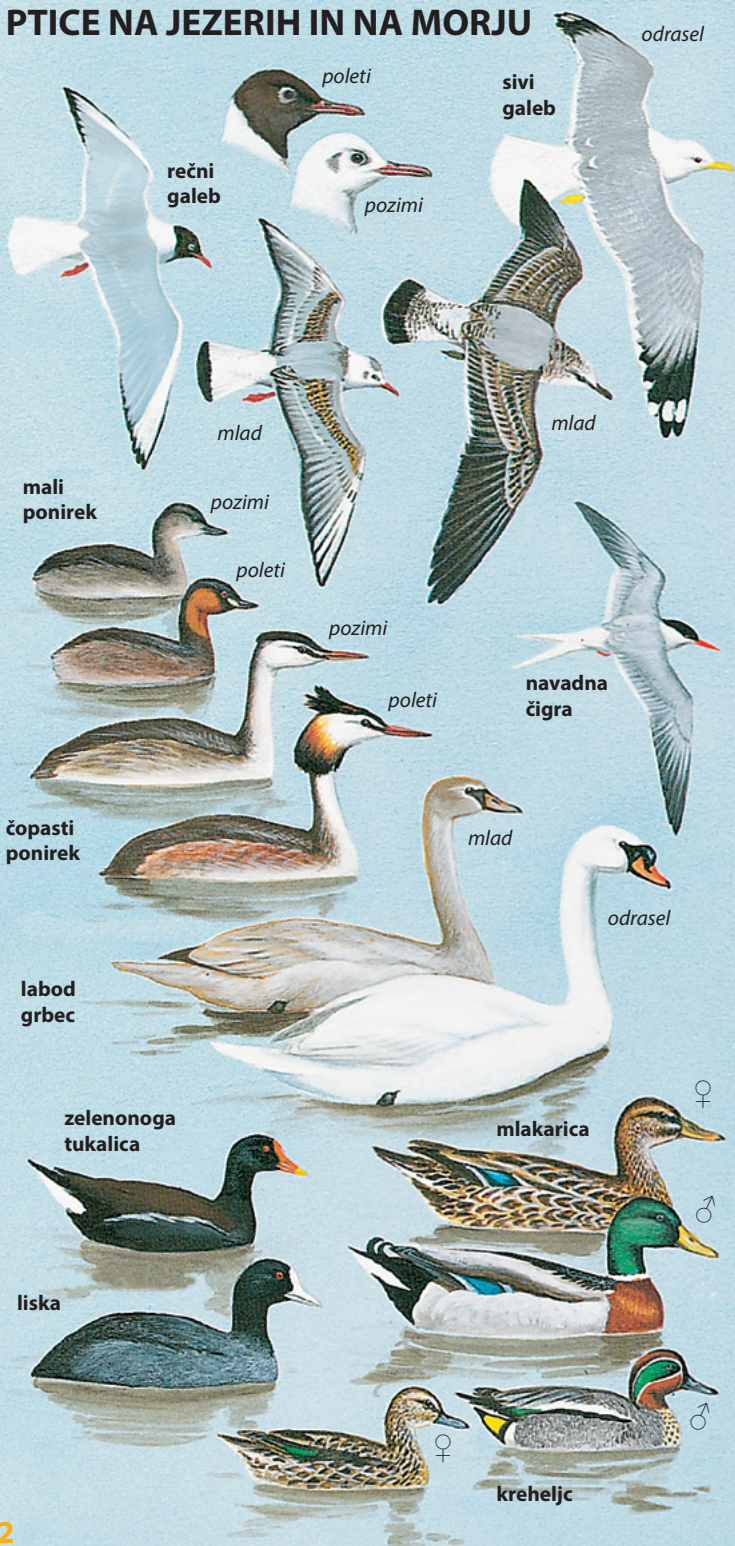
- 2** PTICE NA JEZERIH IN NA MORJU
- 8** PTICE MOČVIRIJ IN REK
- 10** UJEDE IN SOKOLI
- 12** PTICE NA POLJU
- 14** PTICE GRMIŠČ IN SADOVNJAKOV
- 16** PTICE NA PODEŽELJU
- 20** PTICE V NASELJIH
- 22** PTICE V GOZDU
- 28** PTICE GOZDA IN SKALOVJA
- 30** PTICE V GORAH
- 32** SISTEMATIKA PTIC
- 35** PTICE V SLOVENIJI
- 36** SELITEV
- 37** GNEZDITEV
- 38** NAPOTKI ZA OPAZOVANJE PTIC
- 39** KAM NA IZLET?
- 45** VARSTVO PTIC IN NARAVE V SLOVENIJI
- 47** DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE

Opombe:

* Velikost ptic na slikah ne ustreza vedno razmerju velikosti v naravi.

** os. = osebk

PTICE NA JEZERIH IN NA MORJU

REČNI GALEB

Black-headed Gull

Chroicocephalus ridibundus

Malo večji od goloba; gnezdo plavajoče ali na otočku, 1 leglo, 2–4 jajca, mladiči: begavci, kolonijska gnezdilka; hrana: živalska in rastlinska; v SLO gnezdi 200–500 parov; delna selivka; pozimi v jatah (vode, njive, smetišča, travniki); v SLO prezimuje do 8.000 os.

SIVI GALEB

Mew Gull

Larus canus

Večji od goloba; gnezdo na tleh, redkeje na drevesu, 1 leglo, 1–3 jajca, mladiči: begavci; hrana: živalska in rastlinska; v SLO ne gnezdi; delna selivka; pozimi v jatah (vode, smetišča, njive in travniki); v SLO prezimuje do 1.500 os.

NAVADNA ČIGRA

Common Tern

Sterna hirundo

Golobje velikosti (manjša in elegantnejša od rečnega galeba); gnezdo na tleh na prodiščih, otočkih, 1 leglo, 2–3 jajca, mladiči: begavci, kolonijska gnezdilka; hrana: manjše ribe in nevretenčarji; v SLO gnezdi 150–200 parov (reke, obmorska mokrišča); selivka; prezimuje v zahodni Afriki.

MALI PONIREK

Little Grebe

Tachybaptus ruficollis

Malo večji od kosa; plavajoče gnezdo v trstičju, 1–2 legli, 4–6 jajc, mladiči: begavci; hrana: majhne ribe, žabe in vodni nevretenčarji (se potaplja); v SLO gnezdi 500–1.000 parov (plitve vode); klatež; pozimi lahko v jatah (celinske vode, morje); v SLO prezimuje do 1.600 os.

ČOPASTI PONIREK

Great Crested Grebe

Podiceps cristatus

Velikost mlakarice; plavajoče gnezdo, 1–2 legli, 3–6 jajc, mladiči: begavci; hrana: ribe in vodni nevretenčarji (se potaplja); v SLO gnezdi 100–200 parov (večje in globlje vode); klatež; v SLO prezimuje do 400 os. (stoječe vode, morje). podobna vrsta v SLO: **rjavovrati ponirek** *P. grisegena*.

LABOD GRBEC

Mute Swan

Cygnus olor

Znana velikost; veliko gnezdo na tleh, na otočku ali na bregu, 1 leglo, 5–7 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska, tudi živalska; v SLO gnezdi 80–100 parov (pogosto gojena žival); delna selivka; v SLO prezimuje do 2.200 os.; podobni vrsti v SLO: **labod pevec** *C. cygnus* in **mali labod** *C. columbianus*.

ZELENONOGA TUKALICA

Common Moorhen

Gallinula chloropus

Malo manjša od goloba; gnezdo med trstičjem ali v grmovju, 2–3 legla, 5–11 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska (se potaplja); v SLO gnezdi 750–1.000 parov (vode z zaraščenimi bregovi, močvirja); klatež; v SLO prezimuje do 600 os.; podobna vrsta v SLO: **mokož** *Rallus aquaticus*.

LISKA

Eurasian Coot

Fulica atra

Manjša od mlakarice; plavajoče gnezdo v obrežnem rastju, 1–2 legli, 4–10 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska (se potaplja); v SLO gnezdi 300–500 parov (stoječe celinske vode); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 11.000 os. (celinske vode, morje).

MLAKARICA

Mallard

Anas platyrhynchos

Naša najpogostejša rasa; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8–13 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska; v SLO gnezdi 3.000–9.000 parov (celinske vode, ponekod jo umetno naseljujejo); klatež; pozimi pogosto v jatah; v SLO prezimuje do 32.000 os. (stoječe vode, morje).

KREHELJC

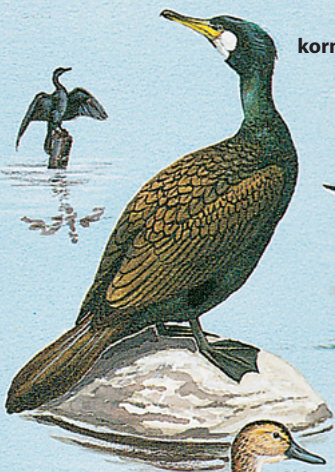
Eurasian Teal

Anas crecca

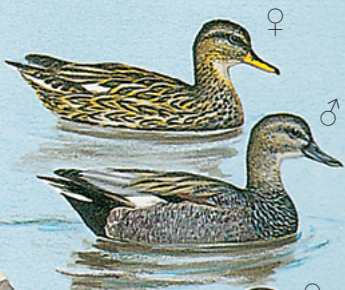
Precej manjši od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8–10 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska; v SLO gnezdi do 10 parov (zaraščene stoječe ali rahlo tekoče celinske vode); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 3.000 os. (plitve odprte vode, morje).

PTICE NA JEZERIH IN NA MORJU

kormoran

konopnica

dolgorepa
raca

čopasta
črnica

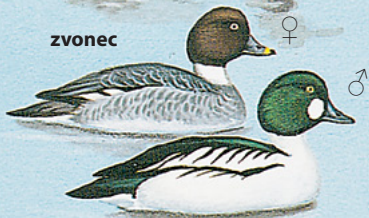
tatarska
žvižgavka

žvižgavka

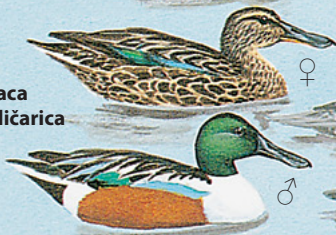
zvonec

sivka

raca
žličarica

veliki
žagar

KORMORAN

Great Cormorant

Phalacrocorax carbo

Čapljine velikosti; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 3–4 jajca, mladiči: gnezdomci, kolonijska gnezdilka; hrana: ribe (se potaplja); v SLO izjemno redki primeri gnezditve; delna selivka, lahko v jatah; v SLO prezimuje 2.000–4.500 os. (stoječe in tekoče celinske vode, morje).

KONOPNICA

Gadwall

Anas strepera

Malo manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8–12 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska; v SLO gnezdi 5–20 parov (zaraščene stoječe celinske vode); delna selivka; v SLO prezimuje do 180 os., pogostejša med selitvijo (stoječe celinske vode).

DOLGOREPA RACA

Northern Pintail

Anas acuta

Velikost mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 7–11 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastlinska in živalska; v SLO občasno gnezdi do 1 par (SV SLO); delna selivka; v SLO prezimuje do 15 os., pogostejša med spomladansko selitvijo (odprte vodne površine, tudi ob morju).

ČOPASTA ČRNICA

Tufted Duck

Aythya fuligula

Manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 6–11 jajc, mladiči: begavci; hrana: pretežno živalska (mehkužci), redko rastlinska (se potaplja); v SLO gnezdi 50–100 parov (stoječe celinske vode); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 1.900 os. (stoječe celinske vode).

TATARSKA ŽVIŽGAVKARed-crested
Pochard*Netta rufina*

Malo manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8–11 jajc, mladiči: begavci; hrana: pretežno rastlinska (vodne rastline), tudi živalska; v SLO gnezdi do 3 pari; delna selivka; v SLO prezimuje do 15 os., pogostejša med spomladansko selitvijo (odprte celinske vode, morje).

ŽVIŽGAVKA

Eurasian Wigeon

Anas penelope

Manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 7–10 jajc, mladiči: begavci; hrana: pretežno rastlinska (prehranjuje se tudi na kopnem); v SLO ne gnezdi; delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 600 os. (plitve, stoječe celinske vode, morske plitvine).

ZVONEC

Common Goldeneye

Bucephala clangula

Manjši od mlakarice; gnezdo v duplu, 1 leglo, 6–11 jajc, mladiči: begavci; hrana: vodni nevretenčarji in manjše ribe (se potaplja); v SLO ne gnezdi; delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 1.500 os. (stoječe in tekoče celinske vode, tudi globje, morje).

SIVKA

Common Pochard

Aythya ferina

Manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 5–12 jajc, mladiči: begavci; hrana: pretežno rastlinska, tudi živalska; v SLO gnezdi 50–100 parov (ribniki, jezera); delna selivka, lahko v jatah; v SLO prezimuje do 1.400 os. (odprte, plitve in stoječe celinske vode, redkeje morje).

RACA ŽLIČARICA

Northern Shoveler

Anas clypeata

Malo manjša od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8–12 jajc, mladiči: begavci; hrana: plavajoča rastlinska in živalska (vodo preceja s kljunom); v SLO gnezdi do 10 parov (zaraščene plitve celinske vode); delna selivka; v SLO prezimuje do 200 os. (stoječe in plitve vode, morje).

VELIKI ŽAGAR

Common Merganser

Mergus merganser

Večji od mlakarice; gnezdi v duplih in skalnih razpokah, 1 leglo, 7–15 jajc, mladiči: begavci; hrana: ribe in vodni nevretenčarji; v SLO gnezdi 45–80 parov (gozd in skalne stene ob rekah in jezerih); delna selivka; v SLO prezimuje do 650 os. (tekoče in stoječe celinske vode).

PTICE NA JEZERIH IN NA MORJU

**polarni
slapnik**

pozimi

**siva
gos**

kvakač

**mala bela
čaplja**

**spremenljivi
prodnik**

poleti

**rumenonogi
galeb**

**ribji
orel**

POLARNI SLAPNIK

Black-throated Loon

Gavia arctica

Večji od mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 2–3 jajca, mladiči: begavci; hrana: ribe, glavonožci, raki, vodno rastlinje; v SLO ne gnezdi; delna selivka, pozimi lahko v manjših skupinah; v SLO prezimuje do 80 os. (morje, tudi stoječe celinske vode); podobna vrsta v SLO: **rdečegrli slapnik** *G. stellata*.

KVAKAČ

Black-crowned Night Heron

Nycticorax nycticorax

Kokošje velikosti (mladi so rjavkasti); gnezdo v gostem drevju, grmovju ali trstičju, 1 leglo, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žabe, ribe, raki, kuščarji, žuželke; v SLO gnezdi 10–20 parov (grmišča in trstišča ob vodah); selivka; prezimuje v tropski Afriki, redkeje v Sredozemlju.

SPREMENLJIVI PRODNIK

Dunlin

Calidris alpina

Manjši od kosa; pozimi siv in brez črnine na trebuhu; gnezdo na tleh, 1 leglo, 3–4 jajca, mladiči: begavci; hrana: žuželke, manjši raki, mehkužci, kolobarniki, pajki; v SLO ne gnezdi; delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 250 os., pogostejši med selitvijo (plitvine, blatni poloji, soline); podobne vrste v SLO: **srpokljuni prodnik** *C. ferruginea*, **togotnik** *Philomachus pugnax*, **mali prodnik** *C. minuta* in **Temminckov prodnik** *C. temminckii*.

polojnik**SIVA GOS**

Greylag Goose

Anser anser

Precej večja od mlakarice; kupčasto gnezdo na tleh, 1 leglo, 5–6 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastline (vodne in kopenske), semena, manjše vodne živali; v SLO gnezdijo do 4 pari; delna selivka, v jatah, ki letijo v obliki klina; v SLO prezimuje do 500 os. (stoječe vode, travniki, soline).

MALA BELA ČAPLJA

Little Egret

Egretta garzetta

Kokošje velikosti; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci, lahko gnezdi v kolonijah; hrana: žabe, ribe, kuščarji, žuželke, deževniki; v SLO ne gnezdi; delna selivka; v SLO prezimuje do 200 os. (soline, morske plitvine, reke, jezera); podobna vrsta v SLO: **velika bela čaplja** *Ardea alba*.

RUMENONOGI GALEB

Yellow-legged Gull

Larus michahellis

Kokošje velikosti; gnezdo na tleh, tudi na strehah, 1 leglo, 2–3 jajca, mladiči: begavci, kolonijska gnezdilka; hrana: morske živali, mrhovina, odpadki; v SLO gnezdi 100–300 parov (morska obala, soline, mesta); klatež, lahko v jatah; v SLO prezimuje do 7.000 os. (morje, soline, smetišča, jezera); podobna vrsta v SLO: **črnomorski galeb** *Larus cachinnans*, **srebrni galeb** *Larus argentatus*.

RIBJI OREL

Western Osprey

Pandion haliaetus

Malo večji od kanje; gnezdo na drevesu ali na visokem drogu, 1 leglo, 2–4 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: ribe, vodni ptiči; v SLO ne gnezdi; selivka; pozimi je v SLO redek, pogostejši je med selitvijo (jezera, ribniki, reke, soline).

POLOJNIK

Black-winged Stilt

Himantopus himantopus

Malo večji od kosa; gnezdo na tleh, 1 leglo, 3–4 jajca, mladiči: begavci; hrana: vodni nevretenčarji; v SLO gnezdi 70–100 parov, lahko kolonijsko (soline, celinska mokrišča); selivka; prezimuje v Afriki.

PTICE MOČVIRIJ IN REK

SIVA ČAPLJA

Grey Heron

Ardea cinerea

Manjša od štorklje; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci, kolonijska gnezdilka; hrana: mali sesalci, ribe, dvoživke; v SLO gnezdi 1.000–1.500 parov (drevesa v bližini voda); klatež; v SLO prezimuje do 1.300 os. (celinske vode, močvirja, travniki, ob morju).

MALI MARTINEC

Common Sandpiper

Actitis hypoleucos

Manjši od kosa; gnezdo na tleh, 1 leglo, 4 jajca, mladiči: begavci; hrana: žuželke, manjši raki, deževniki, redkeje paglavci dvoživk; v SLO gnezdi 200–300 parov (zaraščena prodišča rek); selivka; v SLO prezimuje do 50 os. (ob morju, plitvine, blatni poloji, soline); podobna vrsta v SLO: **močvirski martinec** *Tringa glareola*.

KOZICA

Common Snipe

Gallinago gallinago

Velikost kosa; gnezdo na tleh, 1 leglo, 4 jajca, mladiči: begavci; hrana: majhni nevretenčarji; v SLO gnezdi do 20 parov (močvirja, močvirni travniki); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 100 os. (vlažni travniki, močvirja, blatne plitvine, soline).

TRSTNI STRNAD

Common Reed Bunting

Emberiza schoeniclus

Vrabčje velikosti; gnezdo na tleh, 1–2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, polži, semena; v SLO gnezdi 100–200 parov (trstišča, zamočvirjene površine); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 2.000 os. (trstišča, vlažni travniki z grmovjem, njive).

VODOMEČ

Common Kingfisher

Alcedo atthis

Večji od vrabca; gnezdo v rovu (sam ga izkoplje), 2–3 legla, 6–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: majhne ribe, dvoživke, vodne žuželke (na plen strmoglavci); v SLO gnezdi 200–300 parov (celinske vode z erodiranimi obrežnimi stenami); klatež; v SLO prezimuje do 200 os. (ob vodah).

VELIKI ŠKURH

Eurasian Curlew

Numenius arquata

Velikost mlakarice; gnezdo na tleh, 1 leglo, 4 jajca, mladiči: begavci; hrana: deževniki, žuželke, polži, dvoživke; v SLO gnezdi do 15 parov (odprta krajina z močvirnimi travniki); delna selivka, lahko v manjših jatah; v SLO prezimuje do 40 os. (celinska mokrišča, ob morju).

MALI DEŽEVNIK

Little Ringed Plover

Charadrius dubius

Vrabčje velikosti; gnezdo je globelica na golih tleh, 1 leglo, 4 jajca, mladiči: begavci; hrana: žuželke in drugi manjši nevretenčarji; v SLO gnezdi 300–500 parov (prodišča rek, gramoznice, gradbišča in druge odprte prodnate površine); selivka; prezimuje v Afriki; podobna vrsta v SLO: **beločeli deževnik** *C. alexandrinus*.

BREGULJKA

Sand Martin

Riparia riparia

Manjša od kmečke lastovke; gnezdo v rovu v ilovnati steni (sama ga izkoplje), 1–2 legli, 5–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi 500–2.000 parov (erozijske stene rek, gramoznice, peskokopi); selivka; prezimuje v J Afriki.

SRPIČNA TRSTNICA

Eurasian Reed Warbler

Acrocephalus scirpaceus

Manjša od vrabca; odprto gnezdo obešeno med stebli trsja malo nad tlemi, 2 legli, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi 200–300 parov (obsežni sestoji trsja); selivka; prezimuje v tropski Afriki; podobna vrsta v SLO: **močvirska trstnica** *A. palustris*.

POVODNI KOS

White-throated Dipper

Cinclus cinclus

Manjši od kosa; kroglasto gnezdo pod previsno skalo ali mostom, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: vodne žuželke, manjši raki (se potaplja); v SLO gnezdi 1.000–3.000 parov (hitro tekoči vodotoki); stalnica, mlade ptice se včasih klatijo; v SLO prezimuje do 1.000 os.

UJEDE IN SOKOLI

KANJA

Common Buzzard

Buteo buteo

Kokošje velikosti (naša najpogostejša ujeta); gnezdo na drevesu, 1 leglo, 2–3 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptiči, žuželke, mrhovina; v SLO gnezdi 5.000–8.000 parov (kulturna krajina, gozdni obronki); klatež; v SLO prezimuje do 8.000 os.; podobna vrsta v SLO: **kocnoga kanja** *B. lagopus*.

SRŠENAR

European Honey Buzzard

Pernis apivorus

Velikost kanje; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 2 jajci, mladiči: gnezdomci; hrana: satovje, ličinke in odrasle žuželke os, sršenov, čmrljev in čebel, mali sesalci, ptiči, plazilci, sadje; v SLO gnezdi 300–500 parov (listnati in mešani gozdovi s posekami, travniki); selivka, v jatah se seli v Afriko.

RJAVI ŠKARNIK

Red Kite

Milvus milvus

Malo večji od kanje; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 2–4 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, plazilci, žuželke, mrhovina; v SLO možna gnezdilka (ravninska ali gričevnata pokrajini z gozdiki in njivami); delna selivka, v SLO je pozimi in med selitvijo zelo redek gost.

ČRNI ŠKARNIK

Black Kite

Milvus migrans

Velikost kanje; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 2–3 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: ribe, manjši vretenčarji in nevretenčarji, mrhovina, odpadki; v SLO 10–20 parov (odprta pokrajina z drevjem in v bližini voda); selivka; prezimuje južno od Sahare.

RJAVI LUNJ

Western Marsh Harrier

Circus aeruginosus

Malo manjši od kanje; gnezdo na tleh v trstičju, 1 leglo, 3–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptiči in jajca, dvoživke, plazilci, ribe; v SLO občasno gnezdita 1–2 para; delna selivka; v SLO občasno prezimuje; pogost je na selitvi (trstičja, močvirja, travniki).

KRAGULJ

Northern Goshawk

Accipiter gentilis

Velikost kanje; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 2–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: ptiči do velikosti kokoši, zajci, žuželke; v SLO gnezdi 500–1.000 parov (svetli gozdovi s čistinami in jasami, ki mu omogočajo lov); stalnica; v SLO prezimuje do 3.000 os.

SKOBEČ

Eurasian Sparrowhawk

Accipiter nisus

Golobje velikosti; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: ptiči do velikosti goloba, mali sesalci, žuželke; v SLO gnezdi 2.000–3.000 parov (kulturna krajina z gozdiki, naselja); klatež; v SLO prezimuje do 5.000 os.

PLANINSKI OREL

Golden Eagle

Aquila chrysaetos

Precej večji od kanje; gnezdo v skalni steni, redko na drevesu, 1 leglo, 2 jajci, mladiči: gnezdomci; hrana: zajci, svizci, večji sesalci, ptiči, mrhovina; v SLO gnezdi 30–40 parov (hribovit svet do višine 2300 m n.v.); stalnica, mladi osebk se lahko klatijo; v SLO prezimuje do 100 os.

ŠKRJANČAR

Eurasian Hobby

Falco subbuteo

Golobje velikosti; gnezdi v starih gnezdih vran, 1 leglo, 2–4 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: ptiči, mali sesalci, žuželke (pogosto lovi v zraku); v SLO gnezdi 300–600 parov (odprta nižinska kulturna krajina z gozdiki); selivka; prezimuje južno od Sahare.

POSTOVKA

Common Kestrel

Falco tinnunculus

Golobje velikosti (najpogostejši sokol v SLO); gnezdo na drevesu, v skalni steni ali stavbi, 1 leglo, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptiči, žuželke; v SLO gnezdi 2.000–2.500 parov (kulturna krajina, naselja); klatež; v SLO prezimuje do 2.000 os.

PTICE NA POLJU

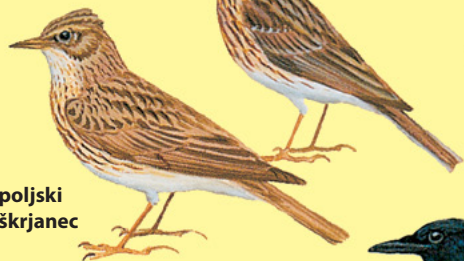
drevesna
cipa

prosnik

♀

♂

poljski
škrjanec

kukavica

črna
vrana

siva
vrana

poljska
vrana

jerebica

priba

fazan

♀

♂

POLJSKI ŠKRJANEC

Eurasian Skylark

Alauda arvensis

Večji od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, zeleni deli rastlin, semena; v SLO gnezdi 10.000–18.000 parov (odprta kulturna krajina, travniki, njive); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 1.500 os. (njive, kolovozi, travniki).

PROSNIK

European Stonechat

Saxicola rubicola

Manjši od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, polži, semena; v SLO gnezdi 30.000–60.000 parov (travniki, njive, nasipi); delna selivka; v SLO prezimuje do 100 os., pogostejši med selitvijo (prisojna odprta območja).

ČRNA VRANA

Carriion Crow

Corvus corone

Velikost sive vrane (v SLO tudi križanci s sivo vrano); gnezdo na drevesu, 1 leglo, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: živalska in rastlinska; v SLO gnezdi 30–50 parov (bližina naselij, kulturna krajina z drevesi in grmovjem); klatež; v SLO prezimuje do 500 os.

POLJSKA VRANA

Rook

Corvus frugilegus

Velikost sive vrane; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci, kolonijaska gnezdilka; hrana: rastlinska, redko živalska hrana; v SLO gnezdi 150–200 parov (njive in pašniki z grmišči); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 1.000 os. (njive, travniki, smetišča, parki).

PRIBA

Northern Lapwing

Vanellus vanellus

Golobje velikosti; gnezdo na golih tleh, 1 leglo, 4–5 jajc, mladiči: begavci; hrana: žuželke, deževniki, polži, semena; v SLO gnezdi 700–1.000 parov (vlažni travniki, njive); delna selivka, pogosto v jatah; v SLO prezimuje do 300 os. (njive, travniki, mokrišča).

DREVESNA CIPA

Tree Pipit

Anthus trivialis

Vrabčje velikosti; gnezdo na tleh, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi 30.000–50.000 parov (gozdni obronki, jase, kulturna krajina z mnogimi logi in grmišči); selivka; prezimuje v tropski Afriki; podobna vrsta v SLO: **travniška cipa** *A. pratensis*.

KUKAVICA

Common Cuckoo

Cuculus canorus

Manjša od goloba (samice lahko v sivi in rjavi obliki); jajca podtika v gnezda manjših ptic pevk, okoli 20 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: gosence in druge žuželke; v SLO gnezdi 15.000–40.000 parov (grmovnati predeli, gozdni obronki); selivka; prezimuje v ekvatorialni Afriki.

SIVA VRANA

Hooded Crow

Corvus cornix

Naša najpogostejša vrana; gnezdo na drevesu ali v grmu, 1 leglo, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptiči, mrhovina, žuželke, odpadki; v SLO gnezdi 40.000–80.000 parov (kulturna krajina, naselja); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 20.000 os. (travniki, smetišča, naselja).

JEREBICA

Grey Partridge

Perdix perdix

Golobje velikosti; gnezdo na tleh, 1 leglo, 10–20 jajc, mladiči: begavci; hrana: listi, semena, žuželke; v SLO gnezdi 100–1.000 parov (polja z mejicami, travniki); stalnica, pozimi v jatah oz. kitah; v SLO prezimuje do 4.000 os.; morda je naravna populacija že izumrla.

FAZAN

Common Pheasant

Phasianus colchicus

Kokošje velikosti; gnezdo na tleh, 1 leglo, 8–12 jajc, mladiči: begavci; hrana: semena, plodovi, listi, žuželke; v SLO naseljen konec 19. stoletja, danes gnezdi 10.000–13.000 os. (njive, gozdni obronki, travniki); stalnica; v SLO prezimuje do 20.000 os. (njive z gozdički).

PTICE GRMIŠČ IN SADOVNJAKOV

smrdokavra

zelena
žolna

rumeni
strnad

pivka

pogoreleček

grilček

rvavi
srakoper

lišček

brinovka

repnik

SMRDOKAVRA

Eurasian Hoopoe

Upupa epops

Večja od kosa; gnezdi v drevesnih duplih in zidnih luknjah, 1–2 legli, 5–8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke (bramorji), pajki; v SLO gnezdi 450–750 parov, število močno upadlo (mozaična kulturna krajina, sadovnjaki); selivka; prezimuje v Afriki.

ZELENA ŽOLNA

European Green Woodpecker

Picus viridis

Malo manjša od goloba; gnezdo v drevesnem duplu, 1 leglo, 5–8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mravlje, druge žuželke in semena (hrani se predvsem na tleh); v SLO gnezdi 9.000–15.000 parov (svetli gozdovi, travniki z gozdički, sadovnjaki, parki); stalnica, v SLO prezimuje do 5.000 os.

RUMENI STRNAD

Yellowhammer

Emberiza citrinella

Večji od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, žuželke; v SLO gnezdi 90.000–120.000 parov (kulturna krajina in travniki z grmovjem); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 100.000 os. (njive, travniki, gozdički, bližina hiš).

PIVKA

Grey-headed Woodpecker

Picus canus

Večja od kosa (manjša od zelene žolne); gnezdi v drevesnem duplu, 1 leglo, 7–9 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mravlje, druge žuželke, semena (hrani se predvsem na drevju); v SLO gnezdi 3.000–6.000 parov (loke, gozdovi, sadovnjaki, parki); stalnica; v SLO prezimuje do 4.000 os.

POGORELČEK

Common Redstart

Phoenicurus phoenicurus

Vrabčje velikosti; gnezdi v duplih, gnezdilnicah in celo v tleh, 1–2 legli, 5–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi 3.500–5.000 parov, njegovo število upada (sadovnjaki, vinogradi, gozdovi); selivka; prezimuje južno od Sahare.

RJAVI SRAKOPER

Red-backed Shrike

Lanius collurio

Večji od vrabca; gnezdo v grmu, 1–2 legli, 4–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, manjši vretenčarji (plen pogosto nabada na trne); v SLO gnezdi 20.000–30.000 parov (travniki in polja z mejicami, gozdni obronki, sadovnjaki, vrtovi); selivka; prezimuje v V Afriki.

REPNIK

Common Linnet

Linaria cannabina

Vrabčje velikosti; gnezdo v grmu ali na tleh, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, občasno žuželke; v SLO gnezdi 10.000–15.000 parov (odprta krajina z mejicami, parki); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 30.000 os. (polja z mejicami, soline).

GRILČEK

European Serin

Serinus serinus

Manjši od vrabca; gnezdo na drevesu ali v grmu, 2–3 legli, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena; v SLO gnezdi 60.000–120.000 parov (gozdni obronki, travniki, vinogradi, parki); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 300 os. (kulturna krajina, naselja).

LIŠČEK

European Goldfinch

Carduelis carduelis

Manjši od vrabca; gnezdo na drevesu, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena (osat); v SLO gnezdi 30.000–120.000 parov (kulturna krajina, naselja); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 100.000 os. (njive, vrtovi, travniki, gozdovi).

BRINOVKA

Fieldfare

Turdus pilaris

Velikost kosa; gnezdo na drevesu ali v grmu, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: živalska in rastlinska (pozimi sadje); v SLO gnezdi 2.000–3.500 parov (odprt svet, logi, sadovnjaki); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 30.000 os. (odprta krajina).

PTICE NA PODEŽELJU

sivi muhar

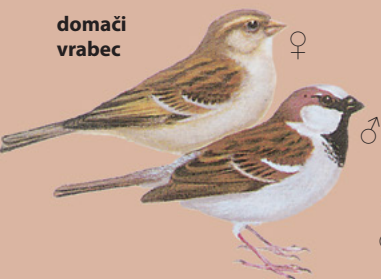
bela štoklja

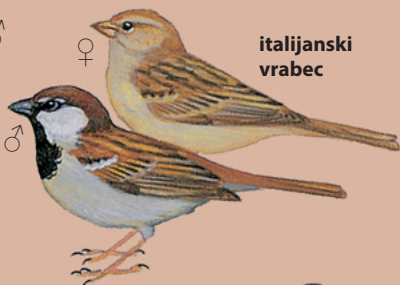
poljski vrabec

domači vrabec

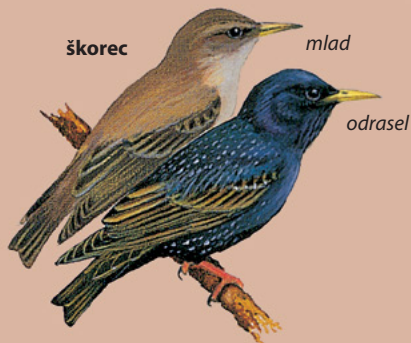

italijanski vrabec

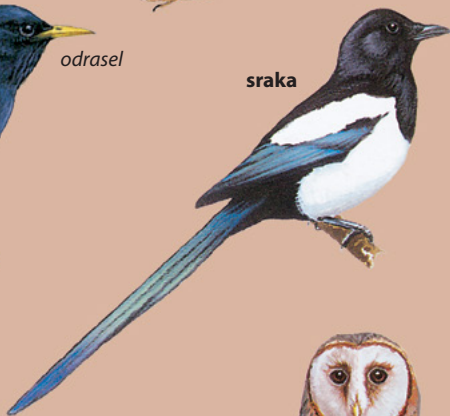
škorec

mlad

odrasel

sraka

repaljščica

♀

♂

pegasta sova

SIVI MUHAR

Spotted Flycatcher

Muscicapa striata

Vrabčje velikosti; gnezdi na policah, žlebovih, drevju ali v zapuščenih lastovičjih gnezdih, 1–2 legli, 3–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi 25.000–40.000 parov (travniki, gozdovi, vrtovi, naselja); selivka; prezimuje južno od Sahare.

DOMAČI VRABEC

House Sparrow

Passer domesticus

Gnezdi pod strešniki, v zidnih luknjah in gnezdilnicah, 2–4 legla, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena, odpadki; v SLO gnezdi 300.000–450.000 parov (naselja); stalnica, v jatah; v SLO prezimuje do 1.800.000 os. (naselja in okolica).

ITALIJANSKI VRABEC

Italian Sparrow

Passer italiae

Velikost domačega vrabca; gnezdo na stavbi, 2–4 legla, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena (hrani se na njivah); v SLO gnezdi 3.000–4.000 parov (naselja; v Z SLO); stalnica; v SLO prezimuje do 8.000 os.; podobna vrsta v SLO: **travniški vrabec** *P. hispaniolensis*.

SRAKA

Eurasian Magpie

Pica pica

Manjša od vrane; gnezdo na drevesu in v grmu, 1 leglo, 5–8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: živalska in rastlinska; v SLO gnezdi 10.000–15.000 parov (odprta krajina z drevjem in grmovjem, naselja); klatež, prenočuje v skupinah; v SLO prezimuje do 8.000 os. (kulturna krajina, naselja, smetišča).

PEGASTA SOVA

Western Barn Owl

Tyto alba

Vranje velikosti; gnezdi na podstrešjih in v linah, duplih in gnezdilnicah, 1–2 legli, 4–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptice, žuželke; v SLO gnezdi 80–130 parov (vasi, polja z mejicami, gozdčki); klatež; v SLO prezimuje do 300 os. (bližina naselij).

BELA ŠTORKLJA

White Stork

Ciconia ciconia

Gnezdi na stavbah, drogovih ali drevesih, 1 leglo, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, dvoživke, ribe, žuželke; v SLO gnezdi 200–250 parov (naselja, travniki, njive); selivka; prezimuje v južni Afriki, redko prezimi tudi pri nas; podobna vrsta v SLO: **črna štokrlja** *C. nigra*

POLJSKI VRABEC

Eurasian Tree Sparrow

Passer montanus

Manjši od domačega vrabca; gnezdo v drevesnem duplu, 2–3 legla, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi 200.000–300.000 parov (polja z grmovjem in drevjem); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 250.000 os. (polja, vrtovi, obrobja naselij).

ŠKOREC

Common Starling

Sturnus vulgaris

Velikost kosa; gnezdi v duplih, zidnih luknjah in gnezdilnicah, 2 legli, 4–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: živalska in rastlinska; v SLO gnezdi 200.000–350.000 parov (kulturna krajina, sadovnjaki, gozdovi, naselja); delna selivka, lahko v velikih jatah; v SLO prezimuje do 100.000 os.

REPALJŠČICA

Whinchat

Saxicola rubetra

Manjša od vrabca; gnezdo na tleh, 1–2 legli, 4–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki; v SLO gnezdi 600–1.200 parov, število močno upadlo (vlažni in poplavni travniki, redkeje na suhih visokogorskih travnikih); selivka; prezimuje v tropski Afriki.

Mnoge značilne vrste ptic, ki prebivajo na podeželju, so med ljudmi dobro poznane. Prav ptice kmetijske krajine pa so danes med najbolj ogroženimi.

PTICE NA PODEŽELJU

prepelica

zlatovranka

kavka

veliki skovik

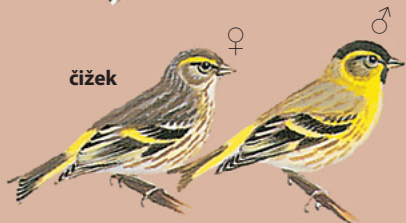
ščinkavec

pinoža

čížek

kalin

zelenec

PREPELICA

Common Quail

Coturnix coturnix

Velikost kosa; gnezdo na tleh med travo ali zelmi, 1 leglo, 7–14 jajc, mladiči: begavci; hrana: rastline, semena, žuželke; v SLO gnezdi 1.000–2.000 parov, velik upad števila (žitne njive in travniki, ki jih pozno kosijo); selivka; prezimuje južno od Sahare.

ZLATOVHRANKA

European Roller

Coracias garrulus

Golobje velikosti; gnezdo v duplu, 1 leglo, 3–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: velike žuželke, deževniki, žabe in mali sesalci; v SLO zadnjič gnezdila leta 2005, znova leta 2013 (vlažni travniki in polja s svetlimi gozdički); selivka; prezimuje v tropski Afriki.

KAVKA

Western Jackdaw

Coloeus monedula

Golobje velikosti; gnezdo v skalovju, zidnih luknjah ali duplih, 1 leglo, 2–9 jajc, mladiči: gnezdomci, lahko kolonijska gnezdilka; hrana: živalska in rastlinska hrana; v SLO gnezdi 650–700 parov, število močno upadlo (skalovja, naselja, kulturna pokrajina, svetli gozdovi); klatež, v jatah, lahko z drugimi vrani; v SLO prezimuje do 7.000 os. (njive, naselja, smetišča).

ŠČINKAVEC

Common Chaffinch

Fringilla coelebs

Vrabčje velikosti; najštevilčnejša gnezdilka v SLO; gnezdo na drevesu, 2 legli, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, žuželke; v SLO gnezdi 800.000–1.300.000 parov (gozdovi, sadovnjaki, parki); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 1.000.000 os. (gozdovi in odprta območja, naselja, ob krmilnicah).

VELIKI SKOVIK

Eurasian Scops Owl

Otus scops

Velikost kosa; gnezdi v duplih in zidnih luknjah, 1 leglo, 3–8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: velike žuželke, deževniki, kuščarji, mali sesalci; v SLO gnezdi 600–1.000 parov, velik upad števila (kulturna krajina z mejicami, sadovnjaki, parki, vasi); selivka; prezimuje v tropski Afriki.

ČIŽEK

Eurasian Siskin

Spinus spinus

Manjši od vrabca; gnezdo na drevesu (predvsem iglavci), 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, žuželke; v SLO gnezdi 5.000–10.000 parov (iglasti gozdovi); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 200.000 os. (gozdovi, mejice, parki, ob krmilnicah).

PINOŽA

Brambling

Fringilla montifringilla

Vrabčje velikosti; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 6–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, jagodičje, žuželke; v SLO ne gnezdi; selivka; v SLO prezimuje 200.000 os., redko v še večjih jatah (njive, gozdovi, bližina naselij, ob krmilnicah).

ZELENEC

European Greenfinch

Chloris chloris

Vrabčje velikosti; gnezdo na drevesu ali v grmu, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, jagodičje, žuželke; v SLO gnezdi 100.000–150.000 parov (gozdni obronki, parki, naselja); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 400.000 os. (njive, gozdički, naselja, ob krmilnicah).

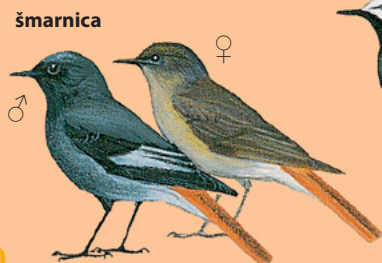
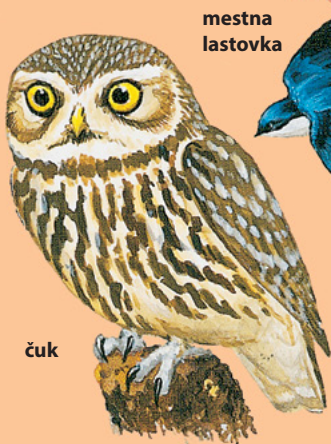
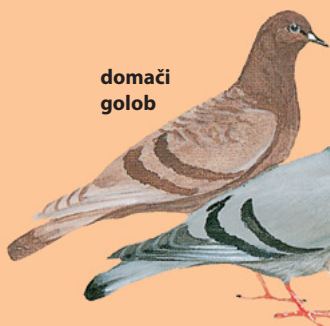
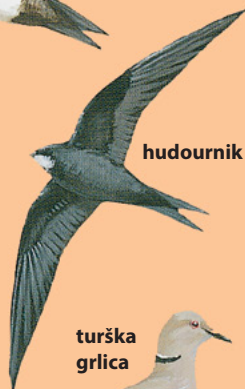
KALIN

Eurasian Bullfinch

Pyrrhula pyrrhula

Malo večji od vrabca; gnezdo v smreki ali grmu, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, jagodičje, žuželke; v SLO gnezdi 15.000–20.000 parov (gozdovi, pogostejši v višjih legah); klatež; v SLO prezimuje do 30.000 os. (gozdički, parki, ob krmilnicah).

PTICE V NASELJIH

KOS

Common Blackbird

Turdus merula

Gnezdi na drevesih, v grmih ali na stavbah; 2–3 legli, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: deževniki, žuželke, plodovi; v SLO gnezdi 400.000–600.000 parov (gozd, naselja, parki, vrtovi); klatež; v SLO prezimuje do 500.000 os. (naselja, parki, gozdički).

PLANINSKI HUDOURNIK

Alpine Swift

Tachymarptis melba

Veliko večji od lastovke; gnezdi v skalnih razpokah, 1 leglo, 1–4 jajca, mladiči: gnezdomci, kolonijska gnezdilka; hrana: žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi 250–350 parov (previsne skalne stene, vhodni deli jam); selivka, v jatah; prezimuje v J Afriki.

HUDOURNIK

Common Swift

Apus apus

Večji od lastovke; gnezdi v zidnih luknjah, pod strešniki in v skalnih razpokah, 1 leglo, 2–4 jajca, mladiči: gnezdomci, kolonijska gnezdilka; hrana: žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi 3.000–5.000 parov (naselja, skalne stene); selivka, v jatah; prezimuje v J Afriki.

DOMAČI GOLOB

Feral Pigeon

Columba livia domestica

Znana velikost; barva in vzorci perja zelo raznoliki; gnezdi na stavbah, 3–9 legel, 2 jajci, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, kruh, gospodinjski odpadki; v SLO gnezdi 20.000–30.000 parov (naselja); stalnica; pozimi v naseljih, manjše jate tudi na njivah in travnikih.

TURŠKA GRLICA

Eurasian Collared Dove

Streptopelia decaocto

Manjša od goloba; gnezdi na drevesih in stavbah, 2–5 legel, 2 jajci, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, redkeje žuželke; v SLO gnezdi 30.000–35.000 parov (naselja, parki; prvič se je v SLO pojavila leta 1938); stalnica, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 150.000 os. (naselja).

ČUK

Little Owl

Athene noctua

Manjši od goloba; gnezdi v duplih, na podstrešjih ali zidnih luknjah, 1 leglo, 2–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, deževniki, žuželke; v SLO gnezdi 100–150 parov, število upada (kulturna krajina z gozdički, vasi, sadovnjaki); klatež, tudi stalnica; v SLO prezimuje do 300 os.

MESTNA LASTOVKA

Common House Martin

Delichon urbicum

Manjša od kmečke lastovke; gnezdi na stenah stavbah ali previsnih skalnih stenah, 1–2 legli, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci, lahko kolonijska gnezdilka; hrana: žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi 50.000–100.000 parov (naselja, skalovje, pod mostovi); selivka, v jatah; prezimuje v J Afriki.

KMEČKA LASTOVKA

Barn Swallow

Hirundo rustica

Naša najpogostejša lastovka; gnezdi na stenah hiš in hlevov, 2–3 legla, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci, kolonijska gnezdilka; hrana: žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi 200.000–300.000 parov (naselja, predvsem hlevi); selivka, v jatah; prezimuje v Z Afriki; podobna vrsta v SLO: **rdeča lastovka** *C. daurica*.

ŠMARNICA

Black Redstart

Phoenicurus ochruros

Vrabčje velikosti; gnezdi v skalnih razpokah, v zidnih luknjah in pod strešniki, 2–3 legla, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi 120.000–180.000 parov (skalovje, naselja); delna selivka; v SLO prezimuje do 200 os. (naselja, toplejši predeli).

BELA PASTIRICA

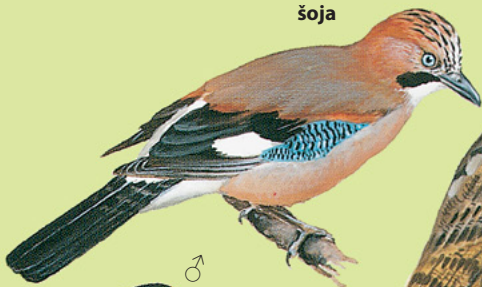
White Wagtail

Motacilla alba

Večja od vrabca; gnezdi na produ ali pod strešniki, 2–3 legla, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke; v SLO gnezdi 130.000–160.000 parov (prodišča, naselja); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 500 os., pogostejša na selitvi (brežine voda, njive, gnojišča).

PTICE V GOZDU

šoja

mala uharica

veliki detel

♀

♂

lesna sova

grivar

siva pevka

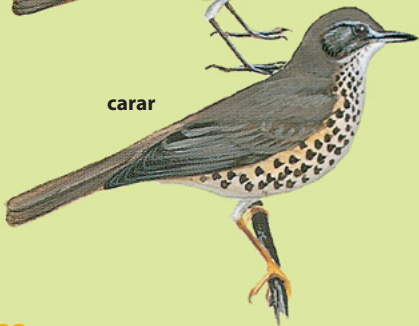
cikovt

krivokljun

carar

dlesk

ŠOJA

Eurasian Jay

Garrulus glandarius

Golobje velikosti; gnezdo na drevesu, 1 leglo, 4–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jajca, želod, žir; v SLO gnezdi 20.000–30.000 parov (listnati ali mešani gozdovi, kulturna krajina z gozdički, parki); klatež; v SLO prezimuje do 20.000 os. (gozdovi, gozdni obronki, parki).

VELIKI DETEL

Great Spotted Woodpecker

Dendrocopos major

Velikost kosa; naš najpogostejši detel; gnezdo v duplu (sam ga izdolbe), 1 leglo, 5–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena, plodovi, mladi ptiči; v SLO gnezdi 50.000–100.000 parov (gozdovi, parki, sadovnjaki); stalnica; v SLO prezimuje do 100.000 os. (vrtovi, gozdni obronki).

GRIVAR

Common Wood Pigeon

Columba palumbus

Večji od domačega goloba; gnezdo na drevesu ali v grmu, 2–3 legla, 2 jajci, mladiči: gnezdomci; hrana: plodovi, semena; v SLO gnezdi 25.000–30.000 parov (travniki in njive z grmovjem in drevjem, gozdovi, gozdni obronki, naselja, parki); delna selivka, v jatah; v SLO občasno prezimuje.

CARAR

Mistle Thrush

Turdus viscivorus

Večji od kosa; gnezdo na drevesu, 1–2 legli, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: deževniki, polži, žuželke, jagodičje (npr. bela omela); v SLO gnezdi 35.000–55.000 parov (gozdovi, sadovnjaki); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 40.000 os. (gozdni robovi, travniki, vinogradi).

KRIVOKLJUN

Red Crossbill

Loxia curvirostra

Večji od vrabca; gnezdi na iglavcih, 1–2 legli (gnezdi že pozimi), 3–4 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: semena in popki iglavcev, plodovi; v SLO gnezdi 8.000–13.000 parov (iglasti gozdovi); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 200.000 os. (gozdovi z iglavci).

MALA UHARICA

Long-eared Owl

Asio otus

Večja od goloba; gnezdi v starih gnezdih vranov in ujed na drevju (predvsem iglavci), 1 leglo, 4–8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptiči; v SLO gnezdi 1.800–2.200 parov (polja z grmovjem, gozdički); klatež, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 8.000 os. (naselja, gozdički).

LESNA SOVA

Tawny Owl

Strix aluco

Vranje velikosti; naša najpogostejša sova; gnezdi v duplih, skalnih razpokah ali stavbah, 1 leglo, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptiči, žabe, žuželke, deževniki; v SLO gnezdi 5.000–10.000 parov (listnati in mešani gozdovi, parki); stalnica; v SLO prezimuje do 10.000 os.

CIKOV

Song Thrush

Turdus philomelos

Malo manjši od kosa; gnezdo na drevesu ali v grmu, 2 legli, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: polži, deževniki, jagodičje; v SLO gnezdi 100.000–160.000 parov (mešani gozdovi, vrtovi); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 200 os. (polja z grmovjem, vinogradi).

SIVA PEVKA

Dunnock

Prunella modularis

Vrabčje velikosti; gnezdo v grmu, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi 30.000–40.000 parov (mešani in iglasti gozdi; pogostejša v višjih legah); delna selivka; v SLO prezimuje do 10.000 os. (polja z mejicami, ob vodah).

DLESK

Hawfinch

Coccothraustes coccothraustes

Precej večji od vrabca; gnezdo na drevesu, 1–2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: semena, koščice, brsti; v SLO gnezdi 25.000–35.000 parov (listnati gozdovi, parki); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 25.000 os. (naselja, sadovnjaki, gozdni robovi, ob krmilnicah).

PTICE V GOZDU

stržek

taščica

severni kovaček

vrnji kovaček

grmovščica

♀
♂

belovrati muhar

slavec

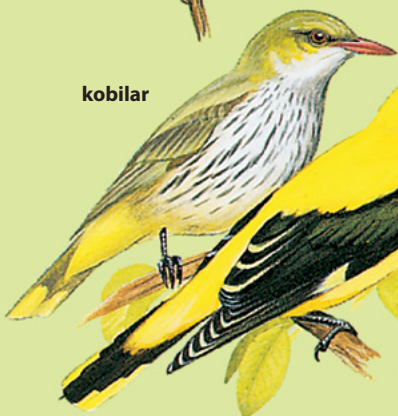
vrtna penica

črnoglavka

kobilar

dolgorepka

STRŽEK

Eurasian Wren

Troglodytes troglodytes

Precej manjši od vrabca; gnezdi v skalnih razpokah in pod koreninami, 2–3 legla, 5–8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki; v SLO gnezdi 80.000–120.000 parov (ob studencih, vlažni predeli gozdov); klatež; v SLO prezimuje do 35.000 os. (bližina voda, grmovna zarast).

VRBJI KOVAČEK

Common Chiffchaff

Phylloscopus collybita

Precej manjši od vrabca; gnezdo v podrasti, 2 legli, 5–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi 160.000–200.000 parov (svetli gozdovi); delna selivka; v SLO redko prezimuje; podobna vrsta v SLO: **severni kovaček** *Ph. trochilus*. (v SLO gnezdi, pogostejši na selitvi).

SLAVEC

Common Nightingale

Luscinia megarhynchos

Vrabčje velikosti; gnezdo pri tleh v grmu ali med obvodnimi rastlinami, 1–2 legli, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, deževniki, jagodičje; v SLO gnezdi 17.000–22.000 parov (topla nižinska področja, ob vodotokih, loke, žive meje); selivka; prezimuje v Afriki.

VRTNA PENICA

Garden Warbler

Sylvia borin

Vrabčje velikosti; gnezdo v grmu blizu tal, 1–2 legli, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi 800–1.500 parov (polja z grmovjem, loke ob vodah, gozdni obronki); selivka, v SLO pogostejša na selitvi; prezimuje v tropski Afriki.

KOBILAR

Eurasian Golden Oriole

Oriolus oriolus

Velikost kosa; gnezdo obešeno na drevesni veji, 1 leglo, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, plodovi; v SLO gnezdi 25.000–35.000 parov (predvsem v nižinah, svetli listnati gozdovi, gozdni obronki, sadovnjaki); selivka; prezimuje v tropski Afriki.

TAŠČICA

European Robin

Erithacus rubecula

Manjša od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 5–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, deževniki, jagodičje; v SLO gnezdi 500.000–750.000 parov (listnati in mešani gozdovi, gozdni robovi); klatež; v SLO prezimuje do 60.000 os. (gozdni robovi, vrtovi, ob krmilnicah).

GRMOVŠČICA

Wood Warbler

Phylloscopus sibilatrix

Manjša od vrabca; gnezdo v podrasti, 1–2 legli, 5–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi 2.000–4.000 parov (listnati in mešani gozdovi); selivka, v SLO pogostejša na selitvi; prezimuje v tropski Afriki; podobna vrsta v SLO: **hribska listnica** *P. bonelli*.

BELOVRATI MUHAR

Collared Flycatcher

Ficedula albicollis

Malo manjši od vrabca; gnezdo v duplu ali gnezdilnici, 1 leglo, 4–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi 8.500–12.000 parov (listnati in senčni gozdovi, parki); selivka, v SLO pogostejši na selitvi; prezimuje v Afriki; podobna vrsta v SLO: **črnoglavi muhar** *F. hypoleuca*.

ČRNOGLAVKA

Eurasian Blackcap

Sylvia atricapilla

Vrabčje velikosti; gnezdo v grmu ali na drevesu, 1–2 legli, 4–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi 600.000–850.000 parov (listnati in mešani gozdovi, parki); delna selivka; v SLO prezimuje do 200 os. (Primorska, drugod izjemoma).

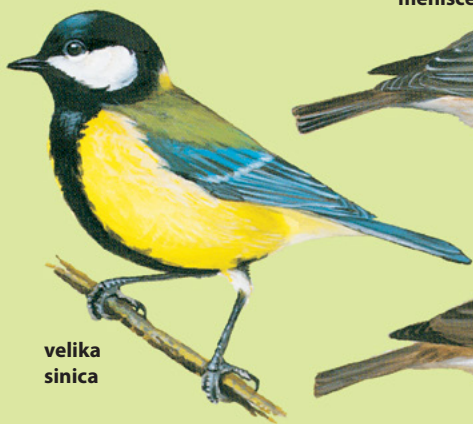
DOLGOREPKA

Long-tailed Tit

Aegithalos caudatus

Precej manjša od vrabca; gnezdo v grmu ali na drevesu, 1 leglo, 7–13 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke (listne uši), pajki; v SLO gnezdi 20.000–25.000 parov (listnati in mešani gozdovi, loke, žive meje); klatež, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 40.000 os. (parki, gozdovi).

PTICE V GOZDU

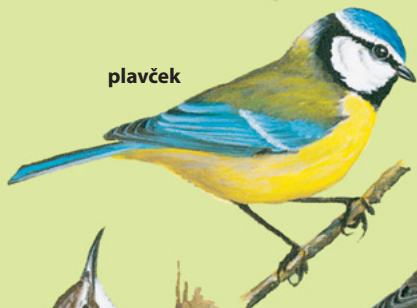
velika
sinica

menišek

čopasta
sinica

plavček

močvirska
sinica

gorska
sinica

kratkoprsti
plezalček

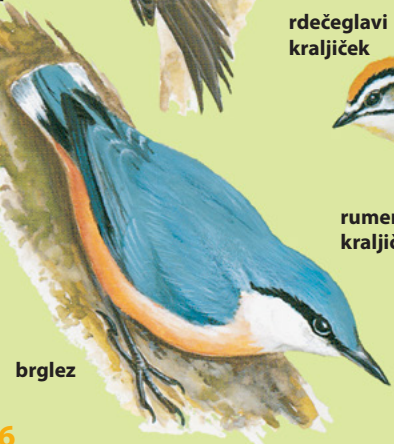
rdečeglavi
kraljiček

rumenoglavi
kraljiček

brglez

VELIKA SINICA

Great Tit

Parus major

Velikost vrabca; gnezdi v duplih ali gnezdilnicah, 1–3 legla, 6–12 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje, semena; v SLO gnezdi 500.000–700.000 parov (gozdovi, parki); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 1.300.000 os. (gozdovi, naselja, ob krmilnicah).

MENIŠČEK

Coal Tit

Pariparus ater

Manjši od vrabca; gnezdi v skalnih razpokah, duplih, gnezdilnicah ali luknjah, 2 legli, 6–10 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki, semena; v SLO gnezdi 350.000–500.000 parov (gozdovi, parki); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 800.000 os. (gozdovi, parki, ob krmilnicah).

ČOPASTA SINICAEuropean
Crested Tit*Lophophanes cristatus*

Manjša od vrabca; gnezdi v duplih ali luknjah, 1–2 legli, 5–10 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi 100.000–300.000 parov (gozdovi, parki; pogosta na višjih legah); stalnica; v SLO prezimuje do 300.000 os. (gozdovi, parki, ob krmilnicah).

PLAVČEK

Eurasian Blue Tit

Cyanistes caeruleus

Manjši od vrabca; gnezdi v duplih ali zidnih luknjah, tudi v gnezdih drugih ptic, 1–2 legli, 7–13 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, jagodičje, semena; v SLO gnezdi 120.000–350.000 parov (gozdovi, parki); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 300.000 os. (gozdovi, parki, ob krmilnicah).

MOČVIRSKA SINICA

Marsh Tit

Poecile palustris

Manjša od vrabca; gnezdi v duplih ali gnezdilnicah; 1–2 legli, 6–9 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi 130.000–250.000 parov (gozdovi, grmišča, parki); stalnica, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 100.000 os. (gozdovi, parki, trstišča, ob krmilnicah).

GORSKA SINICA

Willow Tit

Poecile montanus

Manjša od vrabca; gnezdo v duplu (izdolbe ga sama), 1–2 legli, 6–9 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi 17.000–32.000 parov (gozdovi; pogostejša v višjih legah); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 15.000 os. (nižinski gozdovi, gozdni obronki; ob krmilnicah).

KRATKOPRSTI PLEZALČEKShort-toed
Treetreeper*Certhia brachydactyla*

Manjši od vrabca; gnezdi za lubjem, v duplih, 2 legli, 4–7 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki; v SLO gnezdi 50.000–100.000 parov (svetli gozdovi, sadovnjaki, parki); stalnica; v SLO prezimuje do 180.000 os. (gozdovi, logi, parki); podobna vrsta v SLO: **dolgoprsti p.** *C. familiaris*.

BRGLEZ

Eurasian Nuthatch

Sitta europaea

Velikost vrabca; gnezdi v duplih ali gnezdilnicah (vhod obzida z blatom), 1 leglo, 5–8 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi 100.000–200.000 parov (gozdovi, parki, sadovnjaki); stalnica; v SLO prezimuje do 400.000 os. (gozdovi, parki, ob krmilnicah).

RDEČEGLAVI KRALJIČEKCommon
Firecrest*Regulus ignicapilla*

Najmanjša evropska ptica; gnezdi v iglavcih, 2 legli, 7–11 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki, semena; v SLO gnezdi 60.000–130.000 parov (iglasti in mešani gozdovi); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 500 os. (Primorska, drugod izjemoma).

RUMENOGLAVI KRALJIČEK

Goldcrest

Regulus regulus

Najmanjša evropska ptica; gnezdi na iglavcih, 2 legli, 8–11 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki, semena; v SLO gnezdi 80.000–180.000 parov (mešani in iglasti gozdovi, ruševje); delna selivka, v jatah; v SLO prezimuje do 800.000 os. (gozdovi, parki, žive meje).

PTICE GOZDA IN SKALOVJA

divji
petelin

ruševac

črna
žolna

sloka

podhujka

velika
uharica

sokol
selec

DIVJI PETELIN

Western Capercaillie

Tetrao urogallus

Gosje velikosti; samica je manjša in rjavo grahasta; gnezdo na tleh, 1 leglo, 6–10 jajc, mladiči: begavci; hrana: popki, listi, semena, plodovi, smrekove iglice, žuželke; v SLO svatuje 550–600 pojočih samcev (svetli gozdovi z jasami in posekami, zlasti v višjih legah); stalnica; v SLO prezimuje do 2.000 os.

ČRNA ŽOLNA

Black Woodpecker

Dryocopus martius

Večja od goloba (naša največja žolna); gnezdo v duplu (izdolbe ga sama), 1 leglo, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke pod lubjem, mravlje; v SLO gnezdi 4.000–8.000 parov (strnjeni gozdovi z listavci in iglavci); stalnica; v SLO prezimuje do 3.000 os.

PODHUJKA

European Nightjar

Caprimulgus europaeus

Malo večja od kosa; gnezdo na tleh, 2 legli, 2 jajci, mladiči: begavci; hrana: nočni metulji in druge žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi 1.000–1.500 parov (mešani in iglasti, predvsem borovi, gozdovi na toplih prisojnih legah, prehranjuje se na gozdnih jasah); selivka; prezimuje v Z Afriki.

kozača**RUŠEVEC**

Black Grouse

Lyrurus tetrix

Kokošje velikosti; samica je rjavo grahasta; gnezdo na tleh, 1 leglo, 6–10 jajc, mladiči: begavci; hrana: pretežno rastlinska; v SLO svatuje 1.500–2.000 pojočih samcev (planinske trate s posameznimi drevesi, barja, ruševje); stalnica; lahko v manjših skupinah; v SLO prezimuje do 2.500 os.; podobna vrsta v SLO: **gozdni jereb** *T. bonasia*.

SLOKA

Eurasian Woodcock

Scolopax rusticola

Golobje velikosti; gnezdo na tleh, 2 legli, 4 jajca, mladiči: begavci; hrana: deževniki, žuželke v tleh; v SLO gnezdi 20–40 parov (vlažni in svetli gozdovi z jasami in podrastjo); delna selivka; v SLO prezimuje do 50 os. (vlažni gozdni robovi z gosto podrastjo, ob potokih).

VELIKA UHARICA

Eurasian Eagle-Owl

Bubo bubo

Naša največja sova; precej večja od kanje; gnezdi na skalnih policah, v starih gnezdih ujed ali na tleh, 1 leglo, 1–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, zajci, ježi, kune, mačke, ptice, plazilci, žuželke; v SLO gnezdi 80–100 parov (stene, kulturna krajina, gozdovi); stalnica; v SLO prezimuje do 350 os.

SOKOL SELEC

Peregrine Falcon

Falco peregrinus

Večji od goloba; gnezdi na skalnih policah, v starih gnezdih vran in ujed, na zgradbah, 1 leglo, 2–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: ptice, žuželke (lovi v zraku); v SLO gnezdi 90–120 parov (skalne stene, naselja); delna selivka; v SLO prezimuje do 250 os. (skalne stene, njive, naselja).

KOZAČA

Ural Owl

Strix uralensis

Velikost kanje; gnezdi v duplih in starih gnezdih ujed, 1 leglo, 1–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: mali sesalci, ptice; v SLO gnezdi 700–1.200 parov (stari gorski in nižinski gozdovi); stalnica; v SLO prezimuje do 2.500 os. (pozimi tudi v okolici naselij).

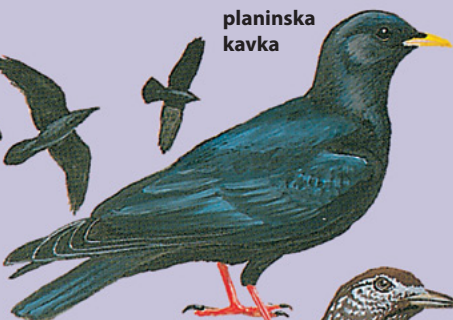
PTICE V GORAH

krokar

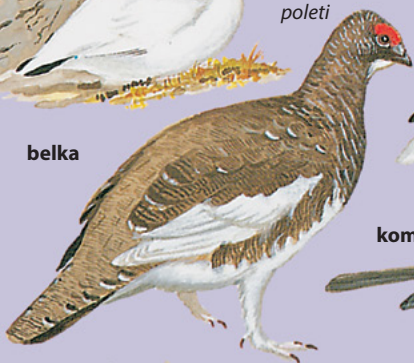
planinska kavka

pozimi

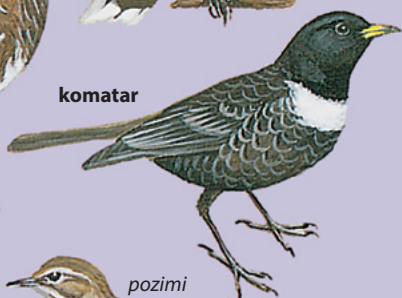
belka

poleti

krekovt

komatar

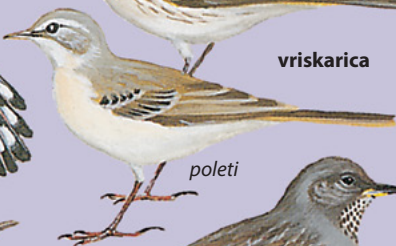

skalni plezalček

pozimi

vriskarica

poleti

kupčar

planinska pevka

planinski vrabec

KROKAR

Northern Raven

Corvus corax

Večji od sive vrane; gnezdo na drevesu ali v skalni steni, 1 leglo (gnezdi že pozimi), 3–6 jajc, mladiči; gnezdomci; hrana: živalska in rastlinska hrana; v SLO gnezdi 2.000–3.500 parov (skalovje, gozdovi, gozdiči, polja z gozdički); stalnica, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 2.000 os.

BELKA

Rock Ptarmigan

Lagopus muta

Malo večja od goloba; gnezdo na tleh, 1 leglo, 6–10 jajc, mladiči: begavci; hrana: žuželke, brsti, iglice, semena, lišaji, listi; v SLO gnezdi 300–500 parov (visokogorske trate, kamnita pobočja, melišča); stalnica, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 600 os.

KOMATAR

Ring Ouzel

Turdus torquatus

Velikost kosa; gnezdo na drevesu, 1–2 legli, 3–5 jajc, mladiči; gnezdomci; hrana: deževniki, žuželke, jagodičje; v SLO gnezdi 3.000–5.000 parov (višje ležeči gozdovi ob gozdni meji, ruševje); delna selivka, v manjših jatah; v SLO ne prezimuje, prezimuje v Sredozemlju.

VRISKARICA

Water Pipit

Anthus spinoletta

Večja od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, semena; v SLO gnezdi 1.500–3.000 parov (visokogorske trate s skalovjem, ruševje); delna selivka, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 4.000 os.; pogosta na selitvi (travniki, prodišča, mokrišča).

PLANINSKA PEVKA

Alpine Accentor

Prunella collaris

Večja od vrabca; gnezdo na tleh, 2 legli, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki, polži, jagodičje, semena; v SLO gnezdi 1.000–2.000 parov (planinske trate, skalnata pobočja); klatež; v SLO prezimuje do 4.000 os. (skalne stene, planšarije, ob krmilnicah).

PLANINSKA KAVKA

Alpine Chough

Pyrhocorax graculus

Manjša od sive vrane; gnezdi v skalnih stenah, 1 leglo, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, majhni vretenčarji, plodovi, semena, odpadki; v SLO gnezdi 800–1.200 parov (skalne stene, melišča); klatež, v jatah; v SLO prezimuje do 1.500 os. (visokogorje, naselja).

KREKOV

Spotted Nutcracker

Nucifraga caryocatactes

Manjši od vrane; gnezdo na iglavcu, 1 leglo, 3–4 jajca, mladiči: gnezdomci; hrana: semena iglavcev, želod, žir, lešniki, žuželke, deževniki; v SLO gnezdi 4.000–5.000 parov (mešani in iglasti gozdovi); stalnica; v SLO prezimuje do 3.000 os.

SKALNI PLEZALČEK

Wallcreeper

Tichodroma muraria

Malo večji od vrabca; gnezdi v skalnih razpokah, luknjah in duplih, 1 leglo, 3–5 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, pajki; v SLO gnezdi 200–300 parov (senčne in vlažne skalne stene, v bližini slapov); klatež; v SLO prezimuje do 150 os. (skalovja, kamnolomi, zidovi).

KUPČAR

Northern Wheatear

Oenanthe oenanthe

Velikost vrabca; gnezdi v skalnih razpokah ali med kamenjem, 1–2 legli, 3–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, deževniki, jagodičje; v SLO gnezdi 500–1.500 parov (visokogorske trate, melišča, suhi kamniti travniki); selivka; v SLO pogostejši na selitvi; prezimuje južno od Sahare.

PLANINSKI VRABEC

White-winged Snowfinch

Montifringilla nivalis

Večji od vrabca; gnezdi med kamni ali na stavbah, 2 legli, 4–6 jajc, mladiči: gnezdomci; hrana: žuželke, brsti, semena; v SLO gnezdi 100–300 parov (planinske trate, skalovje, melišča); klatež, v manjših jatah; v SLO prezimuje do 800 os. (gore, okolica planinskih koč, visokogorskih naselij).

SISTEMATIKA PTIC

Ptice (Aves) so samostojen razred znotraj poddebla vretenčarjev Vertebrata. So edina preživela veja dionozavrov, ki se je razvila v zgodnji juri pred približno 180 milijoni let. Danes poznamo na vsem svetu okoli 10.000 vrst ptic, ki so jih sistematiki (taksonomi) razdelili v sistem po načelu sorodnosti med vrstami.

V sistemu so predstavljene le višje sistematske enote (red, družina), katerih predstavniki se pojavljajo tudi v Sloveniji. Ob vsaki družini je, zaradi lažje predstave, naveden še po en primer vrste.

1. Red: **PLOJKOKLJUNI – ANSERIFORMES**

1.1. Družina: PLOVCI Anatidae (mlakarica *Anas platyrhynchos*)

2. Red: **KURE – GALLIFORMES**

2.1. Družina: PEGATKE Numididae (pegatka *Numida meleagris*)

2.2. Družina: ZOBATE PREPELICE Odontophoridae
(virginijski kolin *Colinus virginianus*)

2.3. Družina: FAZANOVCI Phasianidae (divji petelin *Tetrao urogallus*)

3. Red: **SLAPNIKI – GAVIIFORMES**

3.1. Družina: SLAPNIKI Gaviidae (polarni slapnik *Gavia arctica*)

4. Red: **CEVONOSCI – PROCELLARIIFORMES**

4.1. Družina: VIHARNIKI Procellariidae
(sredozemski viharnik *Puffinus yelkouan*)

5. Red: **PONIRKI – PODICIPEDIFORMES**

5.1. Družina: PONIRKI Podicipedidae (čopasti ponirek *Podiceps cristatus*)

6. Red: **PLAMENCI – PHOENICOPTERIFORMES**

6.1. Družina: PLAMENCI Phoenicopteridae
(plamenec *Phoenicopterus roseus*)

7. Red: **ŠTORKLJE – CICONIIFORMES**

7.1. Družina: ŠTORKLJE Ciconiidae (bela štoklja *Ciconia ciconia*)

8. Red: **MOČVIRNIKI – PELECANIFORMES**

8.1. Družina: IBISI Threskiornithidae (plevica *Plegadis falcinellus*)

8.2. Družina: ČAPLJE Ardeidae (siva čaplja *Ardea cinerea*)

8.3. Družina: PELIKANI Pelecanidae (rožnati pelikan *Pelecanus onocrotalus*)

9. Red: **VESLONOŽCI – SULIFORMES**

9.1. Družina: STRMOGLAVCI Sulidae (strmoglavec *Morus bassanus*)

9.2. Družina: KORMORANI Phalacrocoracidae
(kormoran *Phalacrocorax carbo*)

10. Red: **UJEDE – ACCIPITRIFORMES**

10.1. Družina: RIBJI ORLI Pandionidae (ribji orel *Pandion haliaetus*)

10.2. Družina: ORLI Accipitridae (kanja *Buteo buteo*)

11. Red: **DROPLJE – OTIDIFORMES**

11.1. Družina: DROPLJE Otidae (velika droplja *Otis tarda*)

12. Red: **ŽERJAVOVCI – GRUIFORMES**
12.1. Družina: TUKALICE Rallidae (liška *Fulica atra*)
12.2. Družina: ŽERJAVI Gruidae (žerjav *Grus grus*)
13. Red: **POBREŽNIKI – CHARADRIIFORMES**
13.1. Družina: PRLIVKE Burhinidae (prlivka *Burhinus oedicnemus*)
13.2. Družina: ŠKOLJKARICE Haematopodidae (školjkarica *Haematopus ostralegus*)
13.3. Družina: SABLJARKE Recurvirostridae (polojnik *Himantopus himantopus*)
13.4. Družina: DEŽEVNIKI Charadriidae (pribra *Vanellus vanellus*)
13.5. Družina: KLJUNAČI Scolopacidae (kozica *Gallinago gallinago*)
13.6. Družina: TEKICE Glareolidae (rjava komatna tekica *Glareola pratincola*)
13.7. Družina: GALEBI Laridae (rečni galeb *Chroicocephalus ridibundus*)
13.8. Družina: GOVNAČKE Stercorariidae (lopatasta govnačka *Stercorarius pomarinus*)
13.9. Družina: NJORKE Alcidae (črna njorka *Cephus grylle*)
14. Red: **STEPSKE KOKOŠKE – PTEROCLIFORMES**
14.1. Družina: STEPSKE KOKOŠKE Pteroclididae (kirgiška sadža *Syrhaptus paradoxus*)
15. Red: **GOLOBI – COLUMBIFORMES**
15.1. Družina: GOLOBI Columbidae (grivar *Columba palumbus*)
16. Red: **KUKAVICE – CUCULIFORMES**
16.1. Družina: KUKAVICE Cuculidae (kukavica *Cuculus canorus*)
17. Red: **SOVE – STRIGIFORMES**
17.1. Družina: PEGASTE SOVE Tytonidae (pegasta sova *Tyto alba*)
17.2. Družina: SOVE Strigidae (lesna sova *Strix aluco*)
18. Red: **LEŽETRUDNIKI – CAPRIMULGIFORMES**
18.1. Družina: PODHUJKE Caprimulgidae (podhujka *Caprimulgus europaeus*)
19. Red: **HUDOURNIKI – APODIFORMES**
19.1. Družina: HUDOURNIKI Apodidae (hudournik *Apus apus*)
20. Red: **VPIJATI – CORACIIFORMES**
20.1. Družina: ZLATOVHRANKE Coraciidae (zlatovhranka *Coracias garrulus*)
20.2. Družina: VODOMCI Alcedinidae (vodomec *Alcedo atthis*)
20.3. družina: LEGATI Meropidae (čebelar *Merops apiaster*)
21. Red: **KLJUNOROŽCI – BUCEROTIFORMES**
21.1. Družina: SMRDOKAVRE Upupidae (smrdokavra *Upupa epops*)
22. Red: **PLEZALCI – PICIFORMES**
22.1. Družina: ŽOLNE Picidae (veliki detel *Dendrocopos major*)
23. Red: **SOKOLI – FALCONIFORMES**
23.1. Družina: SOKOLI Falconidae (postovka *Falco tinnunculus*)
24. Red: **PAPIGE – PSITTACIFORMES**
24.1. Družina: KAKADUJI Cacatuidae (nimfa *Nymphicus hollandicus*)
24.2. Družina: ALEKSANDRI Psittaculidae (aleksander *Psittacula krameri*)

25. Red: **PEVCI – PASSERIFORMES**

- 25.1. Družina: SRAKOPERJI Laniidae (rjavi srakoper *Lanius collurio*)
- 25.2. Družina: KOBILARJI Oriolidae (kobilar *Oriolus oriolus*)
- 25.3. Družina: VRANI Corvidae (siva vrana *Corvus cornix*)
- 25.4. Družina: PEGAMI Bombycillidae (pegam *Bombycilla garrulus*)
- 25.5. Družina: SINICE Paridae (velika sinica *Parus major*)
- 25.6. Družina: PLAŠICE Remizidae (plašica *Remiz pendulinus*)
- 25.7. Družina: BEZGAVCI Panuridae (brkata sinica *Panurus biarmicus*)
- 25.8. Družina: ŠKRJANCI Alaudidae (poljski škrjanec *Alauda arvensis*)
- 25.9. Družina: DLAKAVCI Pycnonotidae (bulbul *Pycnonotus barbatus*)
- 25.10. Družina: LASTOVKE Hirundinidae (kmečka lastovka *Hirundo rustica*)
- 25.11. Družina: SVILNICE Cettiidae (svilnica *Cettia cetti*)
- 25.12. Družina: DOLGOREPKE Aegithalidae (dolgorepka *Aegithalos caudatus*)
- 25.13. Družina: LISTNICE Phylloscopidae
(vrbji kovaček *Phylloscopus collybita*)
- 25.14. Družina: TRSTNICE Acrocephalidae (rakar *Acrocephalus arundinaceus*)
- 25.15. Družina: CVRČALCI Locustellidae (rečni cvrčalec *Locustella fluviatilis*)
- 25.16. Družina: BRŠKINKE Cisticolidae (brškinka *Cisticola juncidis*)
- 25.17. Družina: DROZGAČI Leiothrichidae (kitajski slavček *Leiothrix lutea*)
- 25.18. Družina: PENICE Sylviidae (črnoglavka *Sylvia atricapilla*)
- 25.19. Družina: KRALJIČKI Regulidae (rumenoglavki kraljiček *Regulus regulus*)
- 25.20. Družina: STRŽKI Troglodytidae (stržek *Troglodytes troglodytes*)
- 25.21. Družina: BRGLEZI Sittidae (brglez *Sitta europaea*)
- 25.22. Družina: SKALNI PLEZALČKI Tichodromidae
(skalni plezalček *Tichodroma muraria*)
- 25.23. Družina: DREVESNI PLEZALČKI Certhiidae
(kratkoprsti plezalček *Certhia brachydactyla*)
- 25.24. Družina: ŠKORCI Sturnidae (škorec *Sturnus vulgaris*)
- 25.25. Družina: DROZGI Turdidae (kos *Turdus merula*)
- 25.26. Družina: MUHARJI Muscicapidae (sivi muhar *Muscicapa striata*)
- 25.27. Družina: POVODNI KOSI Cinclidae (povodni kos *Cinclus cinclus*)
- 25.28. Družina: VRABCI Passeridae (domači vrabec *Passer domesticus*)
- 25.29. Družina: ASTRILDE Estrildidae (rečna astrilda *Estrilda astrild*)
- 25.30. Družina: PEVKE Prunellidae (siva pevka *Prunella modularis*)
- 25.31. Družina: PASTIRICE Motacillidae (bela pastirica *Motacilla alba*)
- 25.32. Družina: ŠČINKAVCI Fringillidae (ščinkavec *Fringilla coelebs*)
- 25.33. Družina: STRNADI Emberizidae (rumeni strnad *Emberiza citrinella*)
- 25.34. Družina: OSTROGLEŽI Calcaridae (ostroglež *Calcarius lapponicus*)
- 25.35. Družina: KARDINALI Cardinalidae
(rdečepersi kardinal *Pheucticus ludovicianus*)

črnovrati ponirek

PTICE V SLOVENIJI

V Sloveniji je bilo do konca leta 2015 opaženih 424 vrst ptic, ki jih lahko glede na njihovo pojavljanje pri nas razdelimo v več skupin:

DOMORODNE GNEZDILKE (222 vrst) so prostoživeče vrste, ki so se na ozemlju Slovenije naselile po naravni poti in pri nas tudi gnezdijo. Razdelimo jih lahko na redne gnezdilke (189 vrst), občasne in izredne gnezdilke (18 vrst; npr. močvirska uharica), izginule gnezdilke (vsaj 7 vrst, npr. južna postovka) ter na novo gnezdeče vrste (8 vrst, npr. veliki žagar).

TUJERODNE GNEZDILKE (5 vrst) so vrste, ki jih je na ozemlju Slovenije ali drugih evropskih držav naselil človek. Takšni gnezdilki sta pri nas na primer fazan, ki so ga v Sloveniji naselili že v 19. stoletju ali celo prej, in mandarinka, ki je začela pri nas gnezditi pred kratkim.

POLETNE GOSTJE (4 vrst) so vrste, ki v Sloveniji sicer ne gnezdijo, vendar se tu redno pojavljajo predvsem v poletnem času (npr. mala bela čaplja). Za nekatere od njih domnevamo, da pri nas tudi gnezdijo, vendar gnezda do sedaj še nismo našli.

ZIMSKE GOSTJE (24 vrst) v Sloveniji ne gnezdijo, pojavljajo pa se v zimskem času in tu tudi prezimujejo. Praviloma gnezdijo severno od naših krajev (npr. polarni slapnik).

PRELETNE GOSTJE (64 vrst) so vrste, ki v Sloveniji ne gnezdijo in ne prezimujejo (razen izjemoma). Pri nas se ustavljajo v času spomladanske in jesenske selitve (npr. togotnik).

togotniki

REDKE GOSTJE (66 vrst) so redke vrste, ki se pri nas pojavijo izjemoma (po letu 1950 je znanih manj kot 10 podatkov). Navadno gre za mladostne ali nesparjene osebke, ki se v Sloveniji pojavijo v času selitve (npr. kodrasti pelikan).

TUJERODNE NEGNEZDEČE VRSTE (40 vrst) je k nam zanesel človek in pri nas za zdaj še ne gnezdijo (npr. črni labod, zlati vrabec, nimfica). V to skupino prištevamo tudi vrste, ki bi jih sicer lahko šteli med domorodne, vendar se domneva, da so bili opazovani osebki pobegle ptice iz ujetništva in v Slovenijo niso prišli po naravni poti (npr. rjasta kozarka).

SELITEV

Velika mobilnost pticam omogoča, da se lahko čez leto pojavljajo na različnih območjih. Glede na njihove letne premike lahko posamezne vrste razdelimo na več skupin:

čebelarji

STALNICE (npr. divji petelin) so vrste, ki so na svojem gnezditvenem območju prisotne vse leto. Pozimi se zaradi iskanja hrane premikajo le lokalno v okviru svojega širšega gnezditvenega območja.

SELIVKE (npr. čebelar) se pozimi ne pojavljajo na svojih gnezditvenih območjih, temveč se odselijo na t. i. prezimovalna območja. Njihove ustaljene selitvene poti navadno potekajo v splošni smeri sever-jug. Jesenske selitve so prilagoditev, s katero se te vrste izognejo zimskim razmeram, ki vladajo na njihovih gnezditvenih območjih. Zaradi pomanjkanja hrane in drugih razlogov namreč te ptice tamkajšnjih zimskih razmer večinoma ne bi preživele. Po drugi strani se selivke med spomladansko selitvijo vračajo na severnejša območja in iz vzrokov, kot so hrana, dolžina dneva in manjša medvrstna tekmovalnost, tam tudi gnezdiijo. Razdalje, ki jih selivke preletijo v času selitve, so velike, včasih tudi po več tisoč kilometrov. Večinoma se selijo v večjih ali manjših jatah.

DELNE SELIVKE (npr. cikovt) so vrste, ki se deloma obnašajo kot stalnice, deloma pa kot selivke. Del populacije se pozimi odseli, del pa prezimi na gnezditvenem območju. Pri nekaterih vrstah pozimi pride do mešanja severnih populacij z domačimi, pri drugih pa do nadomeščanja, ko se domača populacija v celoti odseli južneje, nadomestijo pa jo doseljene severne populacije. Delne selivke na selitvi po navadi preletijo manjše razdalje kot prave selivke, vseeno pa se prav tako selijo v splošni smeri sever-jug. V splošnem bi lahko rekli, da se severnejše populacije bolj nagibajo k selivkam, južnejše pa k stalnicam.

KLATEŽI (npr. čuk) se pozimi zaradi iskanja hrane in drugih vzrokov s svojega gnezditvenega območja premikajo v različne smeri. Za razliko od selivk se ti premiki ne omejujejo le na smer sever-jug, temveč se klateži premikajo v različne smeri glede na razpoložljivo hrano na določenih območjih. Razdalje, ki jih preletijo med klatenjem, so običajno majhne in le izjemoma daljše od tisoč kilometrov. Nekateri predstavniki teh vrst se lahko obnašajo kot stalnice, zlasti kadar so zimske razmere na gnezditvenem območju ugodne (predvsem pri južnejših populacijah).

GNEZDITEV

Vse ptice brez izjeme ležejo jajca in večinoma tudi skrbijo za svoje mladiče. Za zarod lahko skrbita oba starša (med valjenjem se izmenjujeta ali pa tudi ne), lahko le samica (npr. kure) ali pa le samec (npr. liskonožci). Žive tudi ptice, ki po izleganju jajc za svoje potomce ne skrbijo. Takšna je na primer kukavica, ki svoja jajca podtika v gnezda drugih ptic, kot so penice, trstnice, taščica in siva pevka.

Ptice gradijo gnezda iz najrazličnejših gradiv, postiljajo pa jih največkrat z dlako ali s perjem, ki ga pobirajo v okolici gnezditvenega prostora ali si izpulijo lastnega (npr. race). Sokoli in sove si gnezd ne delajo, ampak jajca znesejo kar na gola tla skalnih polic, dupel ali podstrešnih delov stavb. Nekateri se naselijo v zapuščenih gnezdih drugih ptic. Tako barva kot tudi velikost in oblika jajc so med vrstami zelo različne.

Gnezda ptic glede na mesto gnezdenja delimo na več tipov:

- **Talna gnezda** so običajno skrita pod rastlinjem, štorom ali skalo, lahko pa so tudi na odprtem brez zavetja (npr. mali deževnik).
- **Plavajoča gnezda** so znesena iz vodnega rastlinja na vodni površini ter zasidrana med trstičje, vejevje, na podvodno rastlinje ali na dno (npr. mali ponirek).
- **Spletena gnezda** na drevesih in v grmih so navadno v zavetju krošenj tik ob deblu ali na koncu vej in so zelo različnih oblik (npr. grivar, lišček in plašica). V to skupino bi lahko šteli tudi gnezda, obešena med travne bilke (npr. trstnice).
- **Gnezda v duplih** so izdolbena v drevesno deblo. Ptice, ki gnezdiijo v duplih, delimo na primarne (duplo si iztešejo same, npr. žolne) in sekundarne duplarje. Slednji zasedajo stara dupla primarnih duplaric ali dupla, ki nastanejo z razpadom drevesnega jedra (npr. lesna sova).
- **Gnezda v rovih** so izkopana v ilovnatih ali peščenih stenah, na koncu rovov, ki so različno dolgi, pa je kamrica z jajci (npr. vodomec).
- **Gnezda v skalnih stenah** so lahko na skalnih policah (npr. sokol selec), v skalnih razpokah (npr. kupčar) ali pa si ptice gnezdo prilepijo na steno ali pod skalni previs (npr. skalna lastovka).
- **Gnezda na stavbah** in drugih objektih so lahko podobna gnezdom na drevesih (npr. bela štoklja), v duplih (npr. smrdokavra) in v skalnih stenah (npr. mestna lastovka).

Ptičje mladiče glede na to, kako dolgo po izvalitvi ostanejo v gnezdu, delimo na gnezdomce in begavce. Gnezdomci so ob izvalitvi goli, nemočni in pogosto slepi, zato potrebujejo več starševske nege. V gnezdu ostanejo dlje časa po izvalitvi in ga večinoma zapustijo šele, ko vsaj za silo letijo. Begavci so ob izvalitvi že porasli s puhom. Gnezdo zapustijo kmalu po izvalitvi in si, največkrat ob spremstvu staršev, sami iščejo hrano.

NAPOTKI ZA OPAZOVANJE PTIC

Opazovanje ptic je zanimiv način preživljanja prostega časa, podatki o opazovanjih pa so lahko pomembni tudi v varstvu in raziskavah ptic. S sistematičnim opazovanjem in dobrim poznavanjem ptic se lahko seznanimo z marsikatero težavo, ki se pojavlja v naravi, saj so ptice dober kazalec sprememb v okolju.

Kdaj naj ptice opazujemo?

Večina ptic je najdejavnějšíh v jutranjem času, do približno tri ure po sončnem vzhodu, ter od poznega popoldneva do noči. Čez dan, posebno ob vročini, so manj dejavne. Nekatere vrste so dejavne predvsem ponoči in jih podnevi praviloma ne bomo videli. Takšne so na primer različne vrste sov, kosec, podhujka in sloka.

Večina vrst gnezdi od aprila do junija. Takrat zlasti samci s petjem in razkazovanjem označujejo meje svojih območij, kasneje pa starši intenzivno hranijo svoje mladiče. V tem času so ptice še posebno občutljive na različne motnje, zato jih ne smemo vznemirjati in se približevati gnezdom. Selivke se spomladi in jeseni pojavljajo v večjih in manjših jatah, ki se večkrat ustavijo, da se spočijejo in nahranijo. Takrat lahko zlasti ob in na vodah opazujemo različne vrste rac, čapelj, ponirkov, labodov, gosi, slapnikov, kormoranov, tukalic in pobrežnikov.

Kje naj opazujemo ptice?

Največ ptic bomo običajno našli v bližini večjih vodnih površin. Nasprotno pa so ptice v gozdu, kulturni krajini in gorah običajno težje opazne, zato tu v ospredje pride prepoznavanje ptic po petju in oglašanju. Zanimivo je tudi opazovanje ptic v naseljih, kjer lahko naletimo tudi na redke in zanimive vrste, kot je sokol selec.

Priporočljiva oprema

Dalnogled je za opazovalca ptic najpomembnejši pripomoček. Najboljše kombinacije povečave in premera objektiv daljnogleda so od 8 x 30 do 10 x 50. Za opazovanje vodnih ptic in ujed je priporočljiv spektiv s stojalom (običajne povečave so med 20- in 60-krat). Pomemben pripomoček sta tudi slikovni priročnik za določanje ptic in beležka, v katero si zapisujemo podatke o opazovanjih in skiciramo nepoznane vrste. Pri opazovanju ptic je priporočljiva obleka nevpadljivih barv, s katero živali čim manj vznemirjamo in plašimo.

Tako začetnikom kot izkušenim opazovalcem ptic priporočamo obisk katerega od izletov Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) (www.ptice.si). V družbi izkušenih ornitologov bomo svoje znanje najlažje preverili in izpopolnili.

KAM NA IZLET?

Slovenija nam s svojo raznoliko naravno dediščino nudi številne možnosti za ornitološki izlet. S kratkim opisom smo predstavili nekaj najbolj znanih območij za opazovanje ptic pri nas ter našeli zanimive skupine in vrste, ki jih lahko tam pričakujemo. Številne vrste se pojavljajo že v okolici naših domov, zato je domače naselje z okolico gotovo prvo območje, kjer lahko spoznavamo ptičji svet.

Naravni rezervat Škocjanski zatok

Opis območja: različni tipi mokrišč od polsane lagune do sladkovodnega močvirja in vlažnih travnikov. Na območju je veliko urejenih opazovalnic ptic.

Dostop: ob glavni cesti pri Kopru (izvoz Bertoki), vhod v rezervat je ob informativnem središču, kjer je tudi urejeno parkirišče.

Ptice: različne vrste rac, pobreznikov (martinci, prodniki, polojnik, sabljarka), galeb (rumenonogi g., rečni g.) in čiger (navadna č., mala č., kričava č.), čapelj (bobnarica, čapljica, kravja in mala bela čaplja), trstnice, plašica. Zlasti na selitvi je mogoče opazovati nekatere redke preletnike.

Naravni rezervat lški morost

Krajinski park Ljubljansko barje

Opis območja: mozaična kulturna krajina z vlažnimi travniki in ostanki poplavnih gozdov. V rezervatu lški morost sta urejeni učna pot in opazovalnica za ptice.

Dostop: južno od Ljubljane; do lškega Morosta je možen dostop z avtomobilom ali peš po makadamski cesti iz smeri Matene ali Črne vasi.

Ptice: kosci (eno od najpomembnejših gnezdišč pri nas), veliki škurh, priba, veliki skovik, repaljčica, pisana penica, rjavi srakoper, velika bela čaplja, pepelasti lunj, veliki srakoper, togotnik.

Naravni rezervat Ormoške lagune

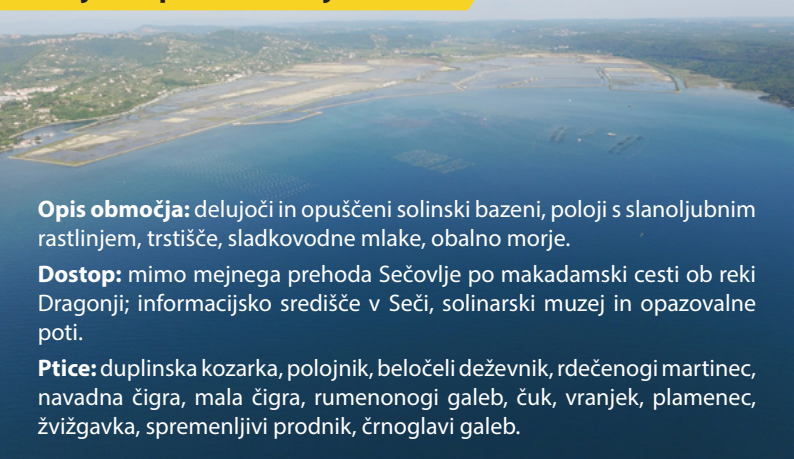

Opis območja: mokrišče (nekdanji bazeni za vode iz tovarne sladkorja v Ormožu) in ostanek obrečne loke; v bližini ornitološko zanimivo Ormoško jezero.

Dostop: iz Ormoža po cesti mimo železniške postaje in mejnega prehoda ob nasipu Ormoškega jezera do vhoda v rezervat (dostop možen z avtomobilom ali peš).

Ptice: kostanjevka, navadna čigra, čapljica, polojnik, rdečenogi martinec, pomembno selitveno postajališče za vodne ptice (zlasti pobrežniki), na jezeru več vrst rac in gosi.

Krajinski park Sečoveljske soline

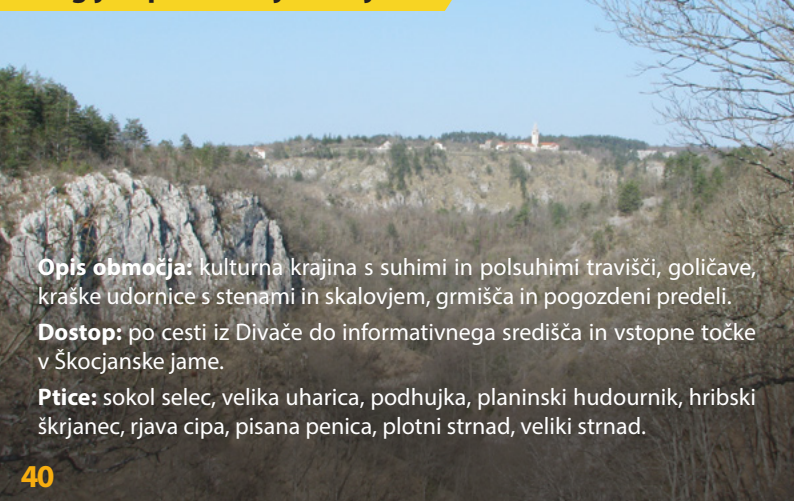

Opis območja: delujoči in opuščeni solinski bazeni, poloji s slanljubnim rastlinjem, trstišče, sladkovodne mlake, obalno morje.

Dostop: mimo mejnega prehoda Sečovelje po makadamski cesti ob reki Dragonji; informacijsko središče v Seči, solinarski muzej in opazovalne poti.

Ptice: duplinska kozarka, polojnik, beločeli deževnik, rdečenogi martinec, navadna čigra, mala čigra, rumenonogi galeb, čuk, vranjek, plamenec, žvižgavka, spremenljivi prodnik, črnoglavi galeb.

Regijski park Škocjanske jame

Opis območja: kulturna krajina s suhimi in polysuhimi travišči, goličave, kraške udornice s stenami in skalovjem, grmišča in pogozdeni predeli.

Dostop: po cesti iz Divače do informativnega središča in vstopne točke v Škocjanske jame.

Ptice: sokol selec, velika uharica, podhujka, planinski hudournik, hribski škrjanec, rjava cipa, pisana penica, plotni strnad, veliki strnad.

Breginjski stol

Opis območja: visokogorska travišča, melišča, mešani gozd.

Dostop: iz severne strani po makadamski cesti iz vasi Žaga ali prek Kobarida in vasi Sedlo iz južne strani po makadamski cesti (slabo prevozna).

Ptice: beloglavi jastreb, sršenar, planinski orel, kosce, prepelica, kotorna, hribski škrjanec, slegur, vriskarica, drevesna cipa, repaljščica, rjavi srakoper, veliki strnad, skalni strnad.

Mangartsko sedlo (Triglavski narodni park)

Opis območja: visokogorje z melišči, skalovjem in visokogorskimi pašniki.

Dostop: po cesti prek Bovca in vasi Log pod Mangartom do višine 2000 m.

Ptice: planinski orel, sokol selec, belka, planinska pevka, planinska kavka, planinski vrabec, vriskarica.

Pokljuka (Triglavski narodni park)

Opis območja: iglasti in mešani gozd.

Dostop: po cesti prek Bleda ali Bohinja do višine 1300 m; visoko barje Šijec dostopno s ceste pri Mrzlem studencu; več planinskih poti do visokogorja.

Ptice: ruševac, gozdni jereb, divji petelin, koconogi čuk, mali skovik, kozača, tripsti detel, belka, planinska kavka, komatar, čizek, krivokljun, sloka.

Cerkniško jezero (Notranjski regijski park)

Opis območja: presihajoče jezero (poleti je suho, pozimi pa večinoma napolnjeno z vodo), mokrotni travniki, obsežna trstišča in grmišča.

Dostop: z avtomobilom s smeri Cerknice.

Ptice: reglja, krehelj, kostanjevka, rjavovrati in čopasti ponirek, kosec, grahasta in mala tukalica, kozica, rjavi in veliki srakoper, rjavi in pepelasti lunj, repaljštica, bobnarica, žerjav, rdečenoga postovka, belorepec, veliki škurh, rdečenogi martinec.

Krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib

Opis območja: urbano okolje s parki, mešani gozd, Koseški in Tivolski bajer. Na območju Tičistana v parku Tivoli so nameščeni gnezdilnice in krmišče za ptice.

Dostop: peš iz središča Ljubljane. Območje je prepredeno s sprehajalnimi potmi.

Ptice: različne vrste pevcev, ki se lahko zelo približajo ljudem (velika sinica, plavček, brglez, ščinkavec, taščica), škorec, siva vrana, zelenonoga tukalica, črna žolna, zelena žolna, pivka, veliki in mali detel, lesna sova.

Kočevsko

Opis območja: obsežen dinarski svet iglastega, mešanega in listnatega gozda s pragozdnimi rezervati, pašniki in travniki, skalne stene.

Dostop: prek Ribnice in Kočevja. Veliko makadamskih gozdnih poti. Reško jezero dostopno prek vasi Grčarice in Gotenica. Prek gozdnih makadamskih cest dostopna pragozdna rezervata Strmec in Rajhenavski rog.

Ptice: sokol selec, sršenar, belorepec, gozdni jereb, kozača, mali skovik, koconogi čuk, belohrbti detel, črna in zelena žolna, pivka, mali muhar, belovrati muhar, krokar.

Krakovski gozd

Opis območja: največji in najbolj ohranjen nižinski poplavni gozd v Sloveniji s pragozdnim rezervatom in okoliškimi vlažnimi travniki.

Dostop: s smeri Kostanjevice na Krki vodi pri vasi Sajevece v gozd makadamska pot (Resslova pot).

Ptice: črna in bela štokrlja, sršenar, belorepec, duplar, kozača, pivka, zelena žolna, črna žolna, srednji detel, belovrati muhar, črnočeli srakoper, dolgoprsti plezalček.

Kozjanski regijski park

Opis območja: mozaična kulturna krajina s sadovnjaki, peskokop na Bizeljskem, nižinski hrastov gozd Dobrava in vlažni travniki v Jovsih.

Dostop: prek Brežic, peskokop Bizeljsko proti vasi Župjek, informativno središče v vasi Podsreda.

Ptice: veliki skovik, prepelica, kosec, vijeglavka, pivka, zelena žolna, črna žolna, čebelar (peskokop Bizeljsko), rjavi srakoper, pogorelček, repnik, veliki strnad, rumeni strnad, plotni strnad.

Vodni zadrževalnik Medvedce (Črete)

Opis območja: vodni zadrževalnik s trstičjem, v okolici njive in travniki.

Dostop: prek Pragerskega ali južno iz vasi Sestrže, od koder do zadrževalnika vodi več makadamskih poti.

Ptice: kostanjevka, konopnica, reglja, žličarica, gosi, liska, čapljica, rjava čaplja, grahast tukulica, priba, togotnik, rjavi pepelasti lunj, ribji orel, velika bela čaplja, žerjav, veliki škurh, belorepec, črni škarnik.

Ptujsko jezero na reki Dravi

Opis območja: akumulacijsko jezero je najpomembnejše prezimovališče vodnih ptic v celinski Sloveniji. Urejeni so umetni gnezditveni otoki. Ob jezeru sta urejeni učna pot in opazovalnica za ptice.

Dostop: prek Ptuja ali Markovcev; okoli jezera je po nasipu urejena pešpot.

Ptice: race (sivka, čopasta črnica, krehelj, mlakarica, žvižgavka, konopnica, zvonec, dolgorepka, zimska raca, mali in veliki žagar), galebi (črnomorski g., rečni g., črnoglav g.), ponirki (mali p., čopasti p., črnovrati p.), polarni slapnik, pritlikavi kormoran, kormoran, navadna čigra, liska.

Reka Mura

Opis območja: nižinska reka s poplavnim pasom in poplavnimi gozdovi, prodišča, rečne mrtvice, vlažni travniki; priporočamo obisk Murske šume in Polanskega loga.

Dostop: prek Velike Polane (Polanski log) oziroma Lendave in Petišovcev (Murska šuma) z avtomobilom.

Ptice: črna in bela štokrlja, čapljica, mali martinec, mali deževnik, mala in grahasta tukalica, belorepec, čebelar, vodomec, srednji detel, breguljka, belovrati muhar, pisana penica.

Krajinski park Goričko

Opis območja: ekstenzivno obdelana kulturna krajina z visokodebelnimi sadovnjaki, Ledavsko in Hodoško jezero, informativno središče parka v gradu Grad.

Dostop: skrajni severovzhodni del Slovenije; dostop z avtomobilom prek Murske Sobote ali prek Radencev in Cankove (Ledavsko j.).

Ptice: prepelica, veliki skovik, smrdokavra, čebelar, zlatovranka, divja grlica, hribski škrjanec, pogorelček, rjavi srakoper.

VARSTVO PTIC IN NARAVE V SLOVENIJI

Zaradi svoje velike mobilnosti in visokega položaja v prehranjevalnih spletih so ptice dobri kazalci stanja in sprememb v okolju, ki so pomembne tudi za obstoj človeške družbe. Ohranjeni ekosistemi, ki jih ptice naseljujejo, namreč ljudem nudijo številne ekosistemске storitve, kot so čiščenje voda, rodovitna tla, oprraševanje in varstvo pred poplavami.

Najpomembnejši razlog za izginjanje ptic je uničevanje njihovih življenjskih okolij, v katerih ne morejo več preživeti. Posebej prizadete so selivke, katerih življenjsko okolje niso le gnezdišča, temveč tudi prezimovališča in počivališča, zlasti mokrišča, na selitvenih poteh.

GOZDOVI pokrivajo večino površja Slovenije. V obsežnih sklenjenih gozdovih gnezdiijo specializirane gozdne vrste, kot so divji petelin, belohrbti detel in kozača, katerih preživetje je danes odvisno predvsem od ustreznega gospodarjenja z gozdovi. To vključuje ohranjanje naravnih sestojev in starega votlega ter odmrlega drevja, ki je pomemben vir hrane in gnezdišč, preprečevanje golosekov ter zagotavljanje mirnih con v občutljivem obdobju parjenja in gnezdenja. Krčitve nižinskih gozdov so v preteklosti na rob preživetja privedle vrste, kot sta črna štokrlja in srednji detel, ki prebivajo v nižinskih hrastovih in poplavnih obrečnih gozdovih.

Pomanjkanje drevesnih dupel v gozdu prizadene zlasti duplarje, kakršna je kozača, ki brez ustreznega gnezdišča ne morejo gnezdit.

KMETIJSKA KRAJINA je pri nas zelo raznolika. Ptice kmetijske kulturne krajine so tako v Sloveniji kot v Evropi najbolj ogrožene in hitro izginjajo. Njihova številčnost se je v zadnjem desetletju pri nas zmanjšala za skoraj tretjino! Številne vrste med njimi so na robu izumrtja ali pa so kot gnezdilke na slovenskem podeželju že izginile. Razlog za to so predvsem hitre in obsežne spremembe v načinu kmetovanja. Te na nekaterih območjih vodijo v vse bolj intenzivno obdelano in monotono krajino, na drugih pa zaradi opuščanja kmetovanja prihaja do zaraščanja. Nemalo površin je zlasti v nižinah izginilo tudi zaradi pozidave.

Mnogi prizori ptic kulturne krajine, kot so kite jerebic, so danes le še spomin iz preteklosti.

VODE so strateško pomemben naravni vir. Velika večina slovenskih rek je močno spremenjena zaradi regulacij in gradenj hidroelektrarn. Zato je pomembno, da ohranimo naravne struge rek z rečnimi stenami in prodišči, poplavnimi gozdovi, mrtvicami in naravno rečno dinamiko.

Poleg številnih lokalno pomembnih stoječih vodnih teles, ki so razpršena po vsej državi, so pomembna tudi nekatera večja mokrišča. Tu so prostor za gnezdenje našle številne ogrožene vrste, kot so kostanjevka, grahasta tukalica, bobnarica in različne vrste trstnic. Poleg tega so tudi pomembna počivališča na selitvi ptic, ki k nam prihajajo iz vse Evrope.

Tudi majhno slovensko morje je za ptice pomembno območje, saj tu letuje do 7 % svetovne populacije sredozemskega vranjeka.

Ptice ne prepoznajo številnih ovir, ki jim jih v okolje postavlja človek. Mnoge poginejo zaradi trkov v visoke zgradbe, steklo, žice daljnovodov in v hitro drveča vozila. Tudi domače mačke pokončajo na milijone ptic vsako leto. Eden glavnih razlogov za izginjanje ptic, zlasti selivk, je lov, ki še vedno intenzivno poteka v številnih evropskih in sredozemskih državah.

Ljudje se svojih vplivov na naravo počasi zavedamo in na obzorju so že zgodbe o uspehu. Omejevanje uporabe škodljivih pesticidov in drugih kemikalij je po dolgoletnih naporih privedlo do porasta populacij mnogih ujed in sokolov, ki so jih te kemikalije najbolj prizadele. Ptice nam tako kažejo pravo pot tudi za nas same.

DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE (DOPPS)

Dejavni za ptice, naravo in ljudi

DOPPS je največja nevladna naravovarstvena organizacija v Sloveniji, ki deluje že od leta 1979. S široko mrežo več kot 500 prostovoljcev, 1.000 članov in 24 zaposlenih delamo za varstvo ptic in njihovih življenjskih okolij. S tem dejavno prispevamo k ohranjanju naravne dediščine za celotno družbo in za zanamce. Kako se tega lotevamo?

Dobra podlaga za varstvo: spremljanje stanja in raziskave ptic

Z izvajanjem rednih in sistematičnih popisov ptic zbiramo dragocene podatke, ki nam čez leta lahko pokažejo, kakšno je stanje njihovih populacij – katere vrste ptic izginjajo, na katerih območjih in kako hitro. Z raziskavami ugotavljamo kako živijo in zakaj so ogrožene ter iščemo in preizkušamo različne ukrepe, s katerimi jih bomo lahko ohranili tudi v prihodnosti.

Usposobljeni prostovoljci vsako leto sredi januarja preštejejo vodne ptice na vseh večjih vodnih površinah v Sloveniji.

Informiranje in izobraževanje

Znanje o pticah razširjamo v družbi, saj se le tako lahko prelije v dejansko varstvo ptic. V ta namen se moramo učinkovito sporazumevati in povezati zelo različne skupine ljudi. Spoznavanje narave in ptic se začne že v vrtcu in pri mnogih postane ljubezen, ki traja vse življenje. Najbolj se nam v spomin vtisnejo osebne izkušnje, zato na DOPPS-u organiziramo številne izlete, taborne in delovne akcije. Izdajamo tudi publikacije, bogate z najnovejšim znanjem o pticah, kot so poljudna revija *Svet ptic*, znanstvena revija *Acrocephalus* in druge tiskovine.

Pravno varstvo in vključitev v javne politike

Številne odločitve, ki so sprejete na lokalni, narodni in evropski ravni, pomembno vplivajo na naravno okolje in s tem tudi na ptice. V Sloveniji je veliko dobrih naravovarstvenih predpisov, ki so namenjeni zaščiti javnega interesa, vendar so uporabni le, če jih dejansko in pravilno uporabljamo na terenu. Prav tako se kot društvo, ki deluje v javnem interesu in v svojih vrstah združuje veliko podpornikov in strokovnjakov, vključujemo v odločevalski proces z uporabo različnih demokratičnih sredstev.

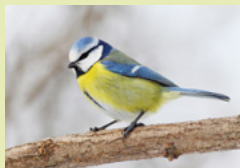
Neposredno varstvo na terenu

Šele udeleževanje naših prizadevanj v praksi je v resnici ukrep, ki ga dejansko občutijo tudi ptice. Na terenu jim lahko pomagamo na veliko načinov. Najkompleksnejši projekti vključujejo obsežno in celovito obnovo naravnih okolij. Te smo v preteklih dveh desetletjih izvedli v naravnih rezervatih Škocjanski zatok, lški morost in Ormoške lagune, ki so v upravljanju DOPPS-a. Zelo veliko manjših, a učinkovitih ukrepov lahko v naravi naredimo tudi, ko se organiziramo kot prostovoljci.

Člani DOPPS-a že več kot 30 let jeseni in spomladi ročno očistijo otoke na Ptujskem jezeru in jih tako pripravijo na gnezditve navadnih čiger, rečnih in črnoglavih galebov.

Majhne naravne oaze lahko vsak od nas ustvari tudi v okolici svojega doma in tako bolje spozna naravo, ki nas obdaja. Domači vrt lahko tako urejamo na naravi prijazen način, zasadimo in vzdržujemo visokodebelni sadovnjak, uredimo vrtno mlako, nameščamo gnezdilnice, pozno kosimo travnike in jih ne gnojimo.

Pridružite se nam!

Prvi sprehodi v naravi z odprtimi očmi za ptice nam bodo razodeli nov svet. Vsako drevo bo skrivalo novo presenečenje. Nepozabna doživetja si bodo sledila drugo za drugim. Čez čas bomo o pticah želeli vedeti več in svoje izkušnje izmenjati s somišljeniki. Ugotovili bomo, da je opazovanje ptic v družbi prijetnejše. To je pravi čas, da se pridružite našemu društvu.

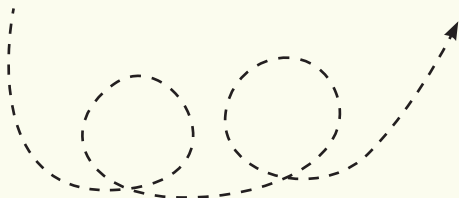
Kaj vam prinaša članstvo v DOPPS-u?

- Prost vstop v naravne rezervate, ki jih upravlja DOPPS,
- brezplačno udeležbo na društvenih predavanjih, izletih in drugih dogodkih,
- obilo priložnosti za prijetno druženje z drugimi ljubitelji ptic in narave ter prostovoljno delo v okviru različnih projektov,
- članstvo v regionalnih in mladinski sekciji,
- redno prejemanje informacij o ornitoloških in naravovarstvenih projektih,
- dostop do poljudne revije *Svet ptic* (4x letno) in strokovne revije *Acrocephalus*, po želji tudi v tiskani obliki,
- dostop do največje ornitološke knjižnice v Sloveniji,
- zavest, da prispevate svoj delež k ohranitvi našega naravnega bogastva.

Za včlanitev v DOPPS izpolnite pristopno izjavo (ptice.si) in jo pošljite na naslov DOPPS, p.p. 2990, 1001 Ljubljana.

Posebno darilo za nove člane:
knjižica Ptice okoli nas.

Pridružite se nam!

Naše delo ni mogoče brez sodelovanja in radodarnosti ljudi, kot ste vi. Uspešne zgodbe lahko pišemo le skupaj, zato potrebujemo vaš glas in podporo. Vsakdo lahko prispeva in soustvarja.

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije

✉ Tržaška cesta 2, 1001 Ljubljana

☎ 01 426 58 75

@ dopps@dopps.si

W ptice.si

f www.facebook.com/pticeDOPPS

Skupaj lahko naredimo več
za naravo in nas same.

Ponatis brošure je sofinancirala Mestna občina Ljubljana.

LJUBLJANA.
Zate.

Mestna občina
Ljubljana

